

Międzynarodowa konferencja naukowa

Cracoviae: Ex Officina Typographica

550 lat drukarstwa krakowskiego

16–18 listopada 2023

Biblioteka Naukowa PAU i PAN
w Krakowie

Biblioteka
Naukowa
PAU i PAN
w Krakowie

PROGRAM | ABSTRAKTY

Organizatorzy | Organisers

Polska Akademia Umiejętności
Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie

Komitet naukowy | Scientific committee

dr Valentyna Bochkovska (Muzeum Książki i Drukarstwa Ukrainy, Kijów)
PhDr. Stanislava Knapčoková (Słowacka Biblioteka Narodowa, Martina)
dr hab. Katarzyna Krzak-Weiss, prof. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)
dr hab. Dorota Ogonowska, prof. ucz. (Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie)
dr hab. Ewa Repucho (Uniwersytet Wrocławski)
dr hab. Remigiusz Sapa, prof. UJ (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Biblioteka Jagiellońska)
PhDr. Richard Šipek (Biblioteka Muzeum Narodowego, Czechy, Praga)
dr hab. Piotr Tafłowski, prof. UW (Uniwersytet Warszawski)
dr Viktorija Vaitkevičiūtė Verbickienė (Litewska Narodowa Biblioteka Martynasa Mažvydasa, Wilno)
dr hab. Władysław Witalisz, prof. UJ (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Wydział Filologiczny)

Komitet organizacyjny | Organising committee

dr Agnieszka Fluda-Krokos – przewodnicząca
mgr s. Barbara Bonar CHR
Anna Gąsior
mgr Monika Graczyk
mgr Wiktoria Kołodziej
mgr Łukasz Łukawski
Magdalena Walinowska
mgr Gabriela Wąsowska

Przygotowanie strony internetowej i materiałów konferencyjnych

Website and conference materials design

mgr Witold Brzoskowski

Tłumaczenia | Translation: mgr Magdalena Stempin

Strona wydarzenia | Website

<http://biblioteka.pau.krakow.pl/cracoviae-ex-officina-typographica>

Wydarzenie na Facebooku | Facebook event

<https://www.facebook.com/events/1053780645586459>

Grafika przewodnia | Graphic of the conference

Galle Philips (warsztat), *Wynalazek druku (Wnętrze drukarni)* – z serii 20 rycin „Nova Reperta”,
miedzioryt, ok. 1591, 201×263 (arkusz:245×329), BN PAU i PAN, sygn. Alb.0285.04

Wydawnictwo towarzyszące Międzynarodowej Konferencji Naukowej
„Cracoviae: Ex Officina Typographica. 550 lat drukarstwa krakowskiego”

Redakcja | Editing: Agnieszka Fluda-Krokos

Wydawca | Publisher: Polska Akademia Umiejętności, ul. Sławkowska 17, 31-016 Kraków

Druk | Print: Agencja Reklamowa NOVUM, ul. Krowoderska 66/8, 31-158 Kraków

ISBN 978-83-7676-362-0

Publikacja jest udostępniona na licencji Creative Commons (CC BY-NC-ND 3.0 PL)

Międzynarodowa konferencja naukowa

Cracoviae: Ex Officina Typographica

550 lat drukarstwa krakowskiego

16–18 listopada 2023

Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie

W roku 2023 przypada 550. rocznica wybitnego pierwszego znanego druku polskiego – „Almanach Cracoviense ad annum 1474”, wydanego w oficynie Kaspra Straubego. Był to także pierwszy znany druk krakowski, dzięki czemu Kraków uznawany jest za kolebkę drukarstwa polskiego, co tym bardziej daje asumpt do zorganizowania właśnie tu międzynarodowej konferencji poświęconej drukarstwu – jego początkom, dziejom, przemianom. Wspomnieć przy okazji należy, że to w Krakowie działali najślynniejsi drukarze – Szwajpolt Fiol, Kasper Hochfeder, Jan Haller, Unglerowie, Hieronim Wietor, Scharffenberowie, Cezarowie, Piotrkowczykowie czy Schedlowie. Ta doniosła rocznica i wspaniałe miejsce to dobry czas na przyjrzenie się zarówno historii drukarstwa z perspektywy badań nad drukiem, jak i z punktu widzenia nauk pomocniczych, które uzupełniają bibliologiczny punkt widzenia. Celem czwartej konferencji organizowanej przez Bibliotekę Naukową PAU i PAN w Krakowie jest zatem szeroko zakrojona, interdyscyplinarna refleksja zarówno nad historią drukarstwa krakowskiego w perspektywie ośrodków krajowych i zagranicznych, jak i nad współczesnym rynkiem związanym z publikowaniem – od technik drukarskich, poprzez wizualną warstwę i książkę artystyczną oraz tę odbiegającą od przyjętych kanonów kodeksowych czy książkowe curiosa, po repozytoria, biblioteki cyfrowe i self publishing. Analizie zostaną również poddane zagadnienia dot. samej produkcji drukarskiej – czcionki, papiery, oprawy, jak i jej dystrybucji i dostępności. Istotnymi z punktu widzenia badań nad drukarstwem jest także problematyka związana z przechowywaniem, ochroną, opracowywaniem i udostępnianiem zarówno cennych, historycznych kolekcji, jak i wydawnictw współczesnych, oznaczanie własności i próby zbadania tzw. życia zbiorów na podstawie znaków proveniencyjnych. Reasumując, zapraszamy do dyskusji o tym, co z książką i drukiem działo się i dzieje, o tym, jak funkcje druku i jego role wpływały na kształtowanie się wielu dziedzin naszego życia.

dr Agnieszka Fluda-Krokos

Dyrektor Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie

International Academic Conference

Cracoviae: Ex Officina Typographica

550 years of Cracovian printing

16–18 November 2023

The Scientific Library of the PAAS and the PAS in Cracow

The year 2023 marks the 550th anniversary of the first known Polish print titled “Almanach Cracoviense ad annum 1474” being published in the Kasper Straube’s printing house. It was also the first known Cracovian print, thanks to which Cracow is considered the cradle of Polish printing, which is why an international conference on printing – its beginnings, history, transitions, is being organised in this city. What is also worth mentioning here, is that in was in Cracow where the most famous printers, such as Schweipolt Fiol, Kasper Hochfeder, Johann Haller, the Ungler family, Hieronymus Vietor, the Scharffenber family, the Cezary family, the Piotrowczyk family or the Schedl family used to work. This momentous anniversary and excellent site mark a good time for viewing the history of print from the print research as well as from the auxiliary studies perspective, which complement the bibliologic viewpoint. The proposed and presented issues include the history of particular print houses, their typographic sources and production. Naturally, the figures of people with the most tremendous influence on the current form and technology of print will also be portrayed. Thus, the aim of the fourth conference organised by the Scientific Library of the PAAS and PAS in Cracow will be a comprehensive, interdisciplinary reflection upon both the Cracocovian printing history from the viewpoint of the domestic and foreign centres, and on modern publishing market – starting from printing techniques, as well as the visual layer and Artist’s book and the one that differs from the accepted codex canons, or unique books, and repositories, digital libraries and self-publishing. The printing production itself – fonts, papers, bindings, as well as its distribution and availability may also be analysed. From the point of view of the print research, the issues such as storage, protection, preparation and sharing of both valuable, historical collections and modern publishing, ownership marking and attempts to study the so-called life of collections on the basis of provenance marks are also important. To sum up, we invite you to a discussion about what was and is happening to the book and print, how the functions and roles of print have been influencing different aspects of our lives.

Agnieszka Fluda-Krokos, PhD

Director of the Scientific Library of the PAAS and the PAS in Cracow

PROGRAM

DZIEŃ PIERWSZY

16 listopada 2023 (czwartek)

- 8:00–8:30 rejestracja uczestników
- 8:30–8:35 rozpoczęcie, powitanie
dr Agnieszka Fluda-Krokos
Dyrektor Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie
- 8:35–8:45 słowo wstępne
prof. dr hab. Jan Ostrowski
Prezes Polskiej Akademii Umiejętności
- Sesja I: Cracoviana – oficyny**
- Przewodniczący: dr hab. Piotr Tańkowski, prof. ucz.**
- 8:45–9:00 **dr Agnieszka Franczyk-Cegła**
Zakład Narodowy im. Ossolińskich
Krakowski warsztat drukarski Jana Szeligi
- 9:05–9:20 **mgr Małgorzata Łazicka**
Uniwersytet Warszawski
*Drzeworyty Crispina Scharffenberga (ok. 1519–1576)
jako element wyposażenia krakowskich oficyn Szarfenbergów*
- 9:25–9:40 **mgr Łukasz Nowak**
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
Wydział Historii
Warsztat typograficzny krakowskiej oficyny drukarskiej Hieronima Wietora na przykładzie druku Piotra Wedelickiego z Obornik
- 9:45–10:00 **Mgr. Lucie Heilandová, Ph.D.**
National Library of the Czech Republic
Krakov branch of the printing house of Joseph Georg Trassler

10:05–10:20 **mgr Leszek J. Sibila**
Muzeum Krakowa
Artefakty po Drukarni „W.L. Anczyca” w zbiorach Muzeum Krakowa

10:20–10:35 dyskusja

10:35–10:55 przerwa kawowa

Sesja II: Cracoviana – druki krakowskie w bibliotekach / druki w krakowskich bibliotekach

Przewodnicząca: dr hab. Ewa Repucho

10:55–11:10 **dr hab. Justyna Łukaszewska-Haberkowa**
Muzeum Narodowe w Krakowie, Biblioteka Książąt Czartoryskich
Pisma jezuickie wydane u drukarzy krakowskich w XVI w.

11:15–11:30 **dr hab. Justyna Kiliańczyk-Zięba, prof. UJ**
Uniwersytet Jagielloński
*Długie trwanie. Książki do gry we wróżby w produkcji
krakowskich drukarni (1532–1744)*

11:35–11:50 **mgr Łukasz Łukawski**
Polska Akademia Umiejętności, Biblioteka Naukowa PAU i PAN
w Krakowie
*Produkcja drukarska Łazarza Andrysowica w zbiorach Biblioteki
Naukowej PAU i PAN w Krakowie – próba charakterystyki
i przyczynek do badań proveniencyjnych*

11:55–12:10 **dr Anna Bujko**
Instytut Północny im. W. Kętrzyńskiego
*Druki krakowskie w zbiorach Instytutu Północnego
im. W. Kętrzyńskiego*

12:15–12:30 **mgr Małgorzata Krawczyk**
AGH Akademia Górniczo-Hutnicza
*„De re metallica” Georgiusa Agricoli w zbiorach Biblioteki Głównej
AGH w Krakowie*

12:35–12:50 **ks. dr Wacław Umiński CM**
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
*Wybrane przykłady druków krakowskich z XVII wieku
w księgozbiorze Biblioteki Zgromadzenia Księży Misjonarzy
w Krakowie*

12:50–13:05 dyskusja

13:15–14:15 przerwa obiadowa

Sesja III: Cracoviana – studium przypadku

Przewodnicząca: dr hab. Justyna Łukaszewska-Haberkowa

14:25–14:40 **dr Joanna Kulczyńska-Kruk**
Instytut Archeologii i Etnologii PAN
*„Zbratanie drukarza i poety”. Bibliofilskie edycje utworów
Emila Zegadłowicza – druki krakowskie*

14:45–15:00 **dr Arkadiusz Adamczuk**
Biblioteka Uniwersytecka KUL
*Zywot Pana Iezwsow Luisa de Granada z oficyny Jakuba
Siebeneychera i jego wyposażenie graficzne*

15:05–15:20 **mgr Wiktor Sybilski**
Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma
*Synopsis grammaticae Hebraicae Marcina Słonkowica z 1651 roku
na tle krakowskich druków łacińskich z czcionką hebrajską*

15:25–15:40 **st. kust. nauk. Małgorzata Trojnacka**
Biblioteka Uniwersytecka KUL, Oddział Zbiorów Specjalnych,
Sekcja Starych Druków
*Sebastian Klonowic i Józef Wereszczyński czyli autor i adresat
dedykacji w druku „Hebdomas...”, Kraków 1581*

15:45–16:00 **dr Olga Ziółkowska**
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
„Żywot św. Anny” Jana z Koszyczek – od wydania do wydania

16:05–16:20 **mgr Aleksandra Krupa-Bykowska**
Muzeum Zamkowe w Malborku, Dział Sztuki i Rzemiosła
Artystycznego, Kolekcja Ekslibrisu Współczesnego
*De Episcopatu & Episcopis Ecclesiae Varmiensis, czyli dzieło
oficyny Cezarów na Warmii*

16:20–16:30 dyskusja

17:00–18:00 **Biblioteka Jagiellońska**
Wystawa „550 lat druku w Polsce”

DZIEŃ DRUGI

17 listopada 2023 (piątek)

8:00–9:00 pokaz starych druków ze zbiorów
Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie

Sesja IV: Drukarstwo

Przewodnicząca: dr hab. Katarzyna Krzak-Weiss, prof. UAM

9:05–9:20 **dr hab. Piotr Tafiłowski, prof. ucz.**
Uniwersytet Warszawski, Wydział Dziennikarstwa, Informacji
i Bibliologii
Woodcuts in the Incunabula Editions of Geographical Works

9:25–9:40 **dr Jakub Maciej Łubocki**
Muzeum Narodowe we Wrocławiu, Dział Sztuki Wydawniczej
*Uwarunkowania historyczne i stylowe sztuki wydawniczej
okresu rokoka w wybranych krajach europejskich*

9:45–10:00 **dr Monika Sulejewicz-Nowicka**
Uniwersytet Łódzki, Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego
*Wpływ drukarstwa europejskiego na repertuar wydawniczy
polskiej książki naukowej XVI i pierwszej połowy XVII wieku*

10:05–10:20 **dr hab. Klaudia Socha**
Uniwersytet Jagielloński
*Wpływ czynników etnicznych i kulturowych na kształt
typograficzny książki dawnej*

10:25–10:40 **dr Alicja Szulc**
Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu
*Na początku był rękopis. Adligaty, uzupełnienia rękopiśmienne
i elementy opraw de chartis w zbiorze starych druków
Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu*

10:45–11:00 **MA Dagnija Baltina, PhD Cand.**
National Library of Latvia / Harvard University
500th anniversary of the first book published in Latvian

11:05–11:20 **dr Inga Strungytė-Liugienė**
Institute of the Lithuanian Language
*In which Gdańsk printing-house was the first Lithuanian Moravian
(Herrnhutian) Brethren treatise “Stebuklingo Meile warginga
Griekininko=Szirdis priesz Jezaus kruwinos Ronus” printed in 1752?*

11:25–11:40 **assoc. prof. Krasimira Alexandrova**
Vania Avramova
Yanica Radeva
“St. St. Cyril and Methodius” National Library
*The NBKM publishing policy of for the preservation
and promotion of the cultural-historical heritage*

11:40–11:55 dyskusja

11:55–12:15 przerwa kawowa

Sesja V: Polonika

Przewodnicząca: dr Agnieszka Franczyk-Cegła

12:15–12:30 **PhD Valentyna Bochkovska**
Museum of Book and Printing of Ukraine
*6 rare editions of the works by Bartłomiej Groicki
(oficina Łazarza Andrysowicza) in the museum collection:
digitization, attribution, catalog*

12:35–12:50 **M.A. Julia Łyskawa**
Zentralbibliothek Zürich
*Pisma reformacyjne w języku polskim jako dowód wymiany
między Zurychem a Krakowem*

12:55–13:10 **dr Viktorija Vaitkevičiūtė**
Litewska Biblioteka Narodowa im. Martynasa Mažvydasa
Książki krakowskich drukarzy w Litewskiej Bibliotece Narodowej

13:15–13:30 **doc. Marcela Domenová**
dr Lucia Němcová
Štátna vedecká knižnica v Prešove, oddelenie historických
knižničných fondov
*Kraków w Preszowie (unikatowe druki krakowskiej proweniencji
w bibliotekach historycznych miasta Preszowa)*

13:35–13:50 **mgr Iryna Zhuravlova**
Charkowski Uniwersytet Narodowy im. W. N. Karazina,
Centralna Biblioteka Naukowa

prof. zw. dr hab. Waclaw Walecki
Uniwersytet Jagielloński,
Centrum Badawcze Bibliografii Polskiej Estreicherów

mgr Stanisław Siess-Krzyszowski
Uniwersytet Jagielloński,
Centrum Badawcze Bibliografii Polskiej Estreicherów
*Prezentacja katalogu „Zbiór Polonica w zasobach Centralnej
Biblioteki Naukowej Uniwersytetu Karazina”*

13:50–14:05 dyskusja

14:15–15:15 przerwa obiadowa

Sesja VI: Ludzie druku

Przewodnicząca: dr Agnieszka Fluda-Krokos

15:30–15:45 **dr hab. Ewa Repucho**
Uniwersytet Wrocławski, Instytut Nauk o Informacji i Mediach
*Na straży czarnej sztuki. Andrzej Tomaszewski wobec naporu
barbarzyńców na bramy typograficznego królestwa*

15:50–16:05 **dr Marzena Smyła**
Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego,
Pracownia Zbiorów Specjalnych
Które z nich przeżyje jest wyłącznym właścicielem całej kolekcji

16:10–16:25 **mgr s. Barbara Bonar CHR**
Polska Akademia Umiejętności, Biblioteka Naukowa PAU i PAN
w Krakowie
*Renaty Żurkowej badania nad książką, drukarstwem
i księgarstwem krakowskim okresu nowożytnego*

16:30–16:45 **dr Marcin A. Klemenski**
Polska Akademia Umiejętności, Biblioteka Naukowa PAU i PAN
w Krakowie
*Karol Piotrowicz (1901–1940) jako redaktor prac naukowych.
Szkiełko do portretu ostatniego przedwojennego dyrektora
Biblioteki PAU*

16:45–17:15 dyskusja / podsumowanie / zakończenie

DZIEŃ TRZECI

18 listopada 2023 (sobota)

Wyjazd studyjny do Muzeum Drukarstwa w Cieszynie

ABSTRAKTY | ABSTRACTS

T. = tytuł / A. = abstrakt / SK. = słowa kluczowe

S. = subject / A. = abstract / KW. = keywords

1. Arkadiusz Adamczuk, dr / Biblioteka Uniwersytecka KUL

T.: „*Zywot Pana Iezvsow*” *Luisa de Granada z oficyny Jakuba Siebeneychera i jego wyposażenie graficzne*

A.: *Dzieło Zywot Pana Iezvsow : To iest, Rozymyślania nabożne a gruntowne, przednieyszych spraw zbawienia naszego, na dwie części rozdzielone, Teraz nowo z rozmaitych Doktorow Katholickich, a osobliwie z ksiąg Ludwika z Granaty, y Lacinskich y Włoskich* zebrane przez Iana Wvchalivsza Leopolite, Kapłana Societatis Iesv. wydane w Krakowie u Jakuba Siebeneychera w roku 1592 otrzymało bogate wyposażenie graficzne. Drukarz wykorzystał klocki drzeworytnicze, które przejął od Marka Scharfenberga. Tenże klocki te wykorzystał w edycji (opisanej przez Panią prof. K. Krzak Weiss) *Żywota Pana Jezu Krysta*, autorstwa Baltazara Opeca, wytłoczonej w 1540 roku. Referat przedstawi analizę tego druku i jego wyposażenia ilustracyjnego, uzupełnionego o dodatkowe ilustracje.

SK.: Jakub Siebeneycher, grafika, drzeworyty, ilustracje biblijne

1. Arkadiusz Adamczuk, PhD / KUL Library

S.: *Luis de Granada's "Zywot Pana Iezvsow" from the Jakub Siebeneycher's printing house and its graphic contents*

A.: *Zywot Pana Iezvsow : To iest, Rozymyślania nabożne a gruntowne, przednieyszych spraw zbawienia naszego, na dwie części rozdzielone, Teraz nowo z rozmaitych Doktorow Katholickich, a osobliwie z ksiąg Ludwika z Granaty, y Lacinskich y Włoskich* collected by Ian Wvchalivsz Leopolite, the Societatis Iesv priest, published in Cracow at the Jakub Siebeneycher's printing house in 1592, has a rich graphic content. The printer used woodblocks taken over from Marek Scharfenberg, who used these woodblocks for the edition of Baltazar Opec's *Żywot Pana Jezu Krysta* (described by prof. K. Krzak Weiss) printed in 1540. The paper will present the analysis of this print and its graphic content supplemented with some additional illustrations.

KW.: Jakub Siebeneycher, graphics, woodcuts, biblical illustrations

2. Krasimira Alexandrova, prof. nadzw., **Vania Avramova**, **Yanica Radeva**

/ Biblioteka Narodowa im. Św. Św. Cyryla i Metodego w Sofii

T.: *Polityka wydawnicza Biblioteki Narodowej im. Świętych Cyryla i Metodego a ochrona i promocja dziedzictwa historyczno-kulturowego*

A.: W wystąpieniu omówiona zostanie polityka wydawnicza bułgarskiej Biblioteki im. Św. Św. Cyryla i Metodego na przestrzeni lat. Przedstawione zostaną cele i zarys przyszłych funkcji książek wykorzystujących światłodruk w odniesieniu do ochrony i promowania dziedzictwa historyczno-kulturowego.

SK.: polityka wydawnicza, książki ze światłodrukiem, dziedzictwo historyczno-kulturowe

2. Krasimira Alexandrova, assoc. prof., **Vania Avramova**, **Yanica Radeva**

/ "St. St. Cyril and Methodius" National Library

S.: *The NBKM publishing policy of for the preservation and promotion of the cultural-historical heritage*

A.: The presentation reviews the "St. St. Cyril and Methodius" National Library of Bulgaria publishing policy over the years. We are going to presents the aims and outlines the future role of the phototype book in terms of preservation and promotion of the cultural-historical heritage.

KW.: publishing policy, phototype book, cultural-historical heritage

3. Dagnija Baltina, mgr, doktorantka / Biblioteka Narodowa Łotwy

/ Uniwersytet Harvarda

T.: *500. Rocznica wydania pierwszej książki w języku łotewskim*

A.: W 2025 r. będziemy obchodzić 500. rocznicę wydania pierwszej książki w języku litewskim. Z tej okazji przygotowujemy jest cykl wydarzeń, m.in. dotyczących pierwszych i najważniejszych drukarzy, pierwszych książek, najważniejszych publikacji i osobowości. Wszystko to sprawiło, że zrodziło się pytanie o przynależność nauki o książce i historii książki jako subdyscypliny. Czy jest ona częścią nauk o literaturze, lingwistyki? W mojej prezentacji dowiodę, że postrzeganie historii książki jako subdyscypliny historii jest nie tylko konieczne, ale także niesie za sobą wiele korzyści. Przedstawione zostaną argumenty za tym, co przyczyniło się do rozwoju historii książki jako subdyscypliny historii oraz jak projekt obchodów 500. rocznicy wydania pierwszej książki w języku łotewskim wspiera ten rozwój.

Biblioteka Narodowa Łotwy to główny organizator obchodów 500. rocznicy wydania pierwszej książki w języku łotewskim.

SK.: historia książki, pierwsza książka w języku łotewskim, Biblioteka Narodowa Łotwy

3. Dagnija Baltina, MA, PhD Cand. / National Library of Latvia

/ Harvard University

S.: *500th anniversary of the first book published in Latvian*

A.: In 2025 Latvia will be celebrating the 500th anniversary since the first book printed in Latvian. Marking this anniversary we are preparing a series of events, including about the first and most prominent printers, first books, milestone publications and personalities, . All this has lead to the question of where does book science and book history belong as a sub-discipline. Is it part of literature studies, linguistics? In my paper I argue that it is crucial and with many benefits if the history of book is viewed and perceived as a sub-discipline of history. I will go through the set of arguments of what have been the contributors to the development of book history as a subdiscipline of history and how the framework of the 500th anniversary of the first book printed in Latvian supports this development.

National Library of Latvia is the leading institution for the organisation of the 500th anniversary of the first book printed in Latvian.

KW.: book history, first printed book in Latvian, National Library of Latvia

4. Walentyna Boczkowska, dr / Muzeum Książki i Drukarstwa Ukrainy

T.: *Sześć rzadkich wydań prac Bartłomieja Groickiego (oficyna Łazarza Andryśowicza) w zbiorach muzealnych: digitalizacja, atrybucja, katalog*

A.: Wystąpienie „Sześć rzadkich wydań prac Bartłomieja Groickiego (oficyna Łazarza Andryśowicza) w zbiorach muzealnych: digitalizacja, atrybucja, katalog”, który ukazał się w ramach projektu „Wirtualny portal Muzeum Książki i Druku karstwa Ukrainy” dotyczy ukniatowych artefaktów znajdujących się w zbiorach muzeum. Książki zostały wydane w oficynie Łazarza Andryśowicza w [15]62 [tj. Po 1568 przed 1575], [1567], 1565, 1568, 1575, 1567, który był słynnym polskim renesansowym drukarzem. Książki takie jak m.in. „Artykuły prawa magdeburskiego”, „Vstawa płacey v Sądów w Prawie Maydeburskim” były wykorzystywane w sądach prawa niemieckiego znajdujących się w ukraińskich miastach w wiekach XVI–XVIII.

Celem projektu „Wirtualny portal Muzeum Książki i Druku karstwa Ukrainy” była digitalizacja najcenniejszych zbiorów z kolekcji muzeum (4 rękopisy, 120 starych druków, 1000 grafik), w tym sześciu książek Bartłomieja Groickiego. Za pomocą strony internetowej zapewniamy darmowy dostęp do zbiorów wirtualnych wraz z nowymi opisami zawartymi w e-booku pt. „Katalog rękopisów i starych druków w Muzeum Książki i Druku karstwa Ukrainy”.

SK.: Groicki, Andryśowicz, Muzeum, portal wirtualny, atrybucja

4. Valentyna Bochkovska, PhD / Museum of Book and Printing of Ukraine

S.: *6 rare editions of the works by Bartłomiej Groicki (oficina Łazarza Andrysowicza) in the museum collection: digitization, attribution, catalog*

A.: Within the project “Virtual portal of the Museum of Book and Printing of Ukraine”. My papers “6 rare editions of the works by Bartłomiej Groicki (oficina Łazarza Andrysowicza) in the museum collection: digitization, attribution, catalog”. Within the project “Virtual portal of the Museum of Book and Printing of Ukraine” devoted the unique items in the Museum collections. These books were printed in the Printing House of Łazarz Andrysowicz in [15]62 [i.e post 1568 ante 1575], [1567], 1565, 1568, 1575, 1567 who was a famous Polish Renaissance printer. These books “Artykuły prawa magdeburskiego”, “Vstawa płacey v Sądów w Prawie Maydeburskim” and others were widely used in the Magdeburg courts of Ukrainian cities in the XVI–XVIII c.

The goal of the Project “Virtual portal of Museum of Book and Printing of Ukraine” was digitization of the most valuable part of Museum collection (4 manuscripts, 120 old printed books, 1000 items of graphics collection), among them 6 books by Bartłomiej Groicki. We provide free access through the website to the virtual collection; and we included new descriptions in e-book “Catalogue of manuscripts and old printed books of Museum of Book and Printing of Ukraine”. KW.: Groicki, Andrysowicz, Museum, Virtual portal, attribution

5. s. Barbara Bonar CHR, mgr / Polska Akademia Umiejętności, Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie

T.: *Renaty Żurkowej badania nad książką, drukarstwem i księgarstwem krakowskim okresu nowożytnego*

A.: Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie w swej historii może poszczycić się pracownikami znanymi również na niwie naukowej, jak Kazimierz Piekarski, Stanisław Windakiewicz, Jan Dąbrowski, Danuta Rederowa czy Krystyna Stachowska. Wśród nich godną zauważenia jest Renata Żurkowa, której polem badawczym była problematyka książki w XVII-wiecznym Krakowie. Niniejsze przedłożenie ma na celu przybliżenie jej sylwetki i głównych tematów działalności naukowej z zakresu historii książki.

SK.: stare druki, drukarze krakowscy XV–XVII w., księgarze krakowscy XVII w., księgozbiory mieszczańskie

5. s. Barbara Bonar CHR, MA / Polish Academy of Arts and Sciences, the Scientific Library of the PAAS and the PAS in Cracow

S.: *Renata Żurkowa's research on the modern Cracovian book, printing and bookselling*

A.: Throughout the history of the Scientific Library of the PAAS and the PAS in Cracow, numerous of its employees, such as Kazimierz Piekarski, Stanisław Windakiewicz, Jan Dąbrowski, Danuta Rederowa or Krystyna Stachowska were also famous for their academic activity. Among them, Renata Żurkowa, whose research field was the issue of 17th century book in Cracow, is worth mentioning. The objective of this paper is to present her profile and main subjects of her academic activity in the field of book history.

KW.: old prints, 15th–17th c. Cracow printers, 17th c. Cracow booksellers, burgeois libraries

6. Anna Bujko, dr / Instytut Północny im. W. Kętrzyńskiego

T.: *Druki krakowskie w zbiorach Instytutu Północnego im. W. Kętrzyńskiego*

A.: Celem referatu jest przedstawienie dzieł krakowskich typografów znajdujących się obecnie w Zbiorach Specjalnych Instytutu Północnego im. W. Kętrzyńskiego. Dzięki szerokiej kwerendzie obejmującej 2500 starych druków udało się wytypować dziewięć, które wyszły spod prasy krakowskich drukarzy. Zbiór ten – pomimo że niezbyt liczny – jest nieocenionym źródłem do dziejów krakowskiego drukarstwa. W większości są to druki wydane w XVI i I połowie XVII w. Najstarsze z nich to „Leges Sev Statvta Ac Privilegia Regni Poloniae...” Jakuba Przyłuskiego z 1553 r., „Biblia” w przekładzie Jakuba Wujka, zbiór konstytucji synodalnych biskupa Stanisława Karnikowskiego „Constitvtiones Synodorum Metropolitanæ Ecclesiae Gnesnensis...” z 1579 r. i in. Dzieła te stanowią także doskonały materiał do badań proveniencyjnych, umożliwiających poznanie ich właścicieli oraz odtworzenie podróży księgozbiorów, w tym ich dramatycznych wojennych i powojennych dziejów.

SK.: historia krakowskiego drukarstwa XVI–XVII w., zabytki piśmiennictwa, księgozbiory historyczne, badania proveniencyjne

6. Anna Bujko, PhD / the W. Kętrzyński Northern Institute

S.: *Cracow printings in the collection of the W. Kętrzyński Northern Institute*

A.: The aim of the paper is to present the works of Cracovian typographers gathered in the collection of the W. Kętrzyński Northern Institute. Thanks to a broad source query including 2500 old prints, nine printed by Cracovian printers were selected. This collection – despite its small volume – is a priceless source of information about the history of Cracow printing. These are mainly prints published during the 16th and the first half of 17th c. The oldest among them is Jakub Przyłuski's “Leges Sev Statvta Ac Privilegia Regni Poloniae...” of 1553, “Bible” in Jakub Wujek's translation, the collection of synod constitutions by the

bishop Stanisław Karnikowski titled “Constitvtiones Synodorum Metropolitanæ Ecclesie Gnesnensis...” of 1579 etc. These works also constitute a perfect material for provenance research, enabling to gain knowledge about their owners and reconstruct the journey of the collections, including their dramatic war and post-war history.

KW.: 16th–17th c. history of Cracow printing, old writings, historical libraries, provenance research

7. Marcela Domenová, doc., Lucia Němcová, dr / Štátna vedecká knižnica v Prešove, oddelenie historických knižničných fondov

T.: *Kraków w Preszowie (unikatowe druki krakowskiej proweniencji w bibliotekach historycznych miasta Preszowa)*

A.: Autorki wystąpienia systematycznie badają dzieje kultury książki, w ramach tego zajmują się również polonikami w rozmaitych kontekstach i aspektach (autorzy, treść, język, pochodzenie itp.). Przedmiotem ich zainteresowania są przede wszystkim pochodzące z Krakowa druki, które znajdują się w bibliotekach historycznych miasta Preszowa: ewangelickiej Bibliotece Kolegialnej, greckokatolickiej Bibliotece Eparchialnej, a także w zbiorach historycznych Państwowej Biblioteki Naukowej w Preszowie i Biblioteki Uniwersyteckiej Uniwersytetu Preszowskiego w Preszowie. Druki te zostały wydane w okresie od XVI do XX wieku. Tworzą zróżnicowany tematycznie zbiór, zawierający pozycje o tematyce kościelnej, historycznej, biografie oraz literaturę wspomnieniową, w związku z czym charakteryzują się także dużą różnorodnością językową. Autorki w swoich badaniach skupiają się na osobach autorów, treści, pierwszych właścicielach, a także fizycznym stanie zachowania tych druków.

SK.: Preszów, Kraków, stare druki, biblioteki historyczne, kultura książki

7. Marcela Domenová, PhD, DSc, Lucia Němcová, PhD

/ Štátna vedecká knižnica v Prešove, oddelenie historických knižničných fondov

S.: *Krakow in Prešov (unique Cracow prints in historical libraries in Prešov)*

A.: The authors of the paper conduct a systematic research on the history of the book culture, including also polonica in various contexts and aspects (authors, contents, language, origins etc.). The areas of authors' interest are mainly the prints from Krakow included in historical libraries in Prešov: the Evangelical College Library, the Library of the Greek-Catholic Eparchy as well as the historical collection of the State Scientific Library in Prešov and the University Library of Prešov University. These prints were published in the period between the 16th and 20th centuries. They form a diverse set of works on church-related and historical

subjects, biographies and memoirs, therefore they are also linguistically heterogeneous. The researchers focus on the authors, contents, first owners as well as physical condition of these prints.

KW.: Prešov, Cracow, old prints, historical libraries, book culture

8. Agnieszka Franczyk-Cegła, dr / Zakład Narodowy im. Ossolińskich

T.: *Krakowski warsztat drukarski Jana Szeligi*

A.: Celem referatu jest przedstawienie działalności, zasobu typograficznego i produkcji drukarskiej krakowskiego warsztatu Jana Szeligi na tle przemian zachodzących w drukarstwie w Krakowie na początku XVII w. Był to okres dużych zmian w historii ówczesnych oficyn drukarskich: powoli znikwały duże rodzinne oficyny dominujące w wieku XVI, pojawiały się efemeryczne warsztaty drukujące wiele tanich i popularnych wydawnictw, obniżył się poziom edytorski publikacji, a wzrosła liczba nielegalnych przedruków i anonimów typograficznych. Analiza zasobu oraz produkcji warsztatu Jana Szeligi pozwoli m.in. na identyfikację wydawanych wówczas anonimów typograficznych oraz określenie relacji pomiędzy poszczególnymi krakowskimi drukarniami działającymi na początku XVII w.

SK.: drukarstwo, zasób typograficzny, anonimy typograficzne, produkcja drukarska

8. Agnieszka Franczyk-Cegła, PhD / Ossoliński National Institute

S.: *Jan Szeliga's printing house in Cracow*

A.: The aim of the paper is to present the activity, typographic resources and printing production of Jan Szeliga's Cracovian printing house on the background of changes in printing in 17th c. Cracow. It was the period of big changes in the history of printing houses: big family houses, which dominated throughout the 16th c., were slowly disappearing replaced by ephemeral printing houses publishing a lot of cheap popular works, the editorial quality of publications decreased and the number of unauthorised reprints and anonymous imprints grew. The analysis of the resources and production in Jan Szeliga's workshop will allow i.a. to identify the anonymous imprints published at that time and to define the relationship between printing houses working in Cracow at the beginning of 17th c.

KW.: printing, typographic resource, anonymous imprints, print production

9. Lucie Heilandová, Mgr, dr / Biblioteka Narodowa Republiki Czeskiej

T.: *Krakowski oddział oficyny wydawniczej Józefa Jerzego Trasslera*

A.: Badania dotyczą historii krakowskiego oddziału oficyny wydawniczej drukarza Józefa Jerzego Trasslera z Brna. Oficyna działała w Krakowie w latach 1796–1809. J.J. Trassler założył tę oficynę jako drugi oddział (po oficynie w Opawie) i przeniósł

część sprzętu z oficyny w Opawie do Krakowa. Sukces firmy oraz wejścia na polski rynek wydawniczy wynikał m.in. z faktu, że J.J. Trassler przeprowadził się z Brna do Krakowa. Badania skupiają się na prowadzonej przez oficynę produkcji, jej historii oraz działalności w Krakowie czy strategii towarzyszącej oddziałowi od momentu jego założenia.

SK.: Józef Jerzy Trassler, oficyna wydawnicza, rynek książki, książka

9. Lucie Heilandová, Mgr., Ph.D. / National Library of the Czech Republic

S.: *Krakow branch of the printing house of Joseph Georg Trassler*

A.: The study will deal with the history of the Krakow branch of the printing house of the Brno printer Joseph Georg Trassler. The printing house was active in Krakow in the years 1796–1809. J.G. Trassler established this printing office as his second branch (after the printing office in Opava) and transferred part of the equipment from his Opava printing office to Krakow. The success of the company and success of the expansion into the Polish book market was also due to the fact that J.G. Trassler moved from Brno to Krakow. The study will focus on the production of the printing office, its history and activities in Krakow or the strategy with which the branch of the printing house was established.

KW.: Joseph Georg Trassler, printing office, book market, book

10. Justyna Kiliańczyk-Zięba, dr hab., prof. UJ / Uniwersytet Jagielloński

T.: *Długie trwanie. Książki do gry we wróżby w produkcji krakowskich drukarni (1532–1744)*

A.: Moje wystąpienie będzie poświęcone „Fortunie albo Szczęściu” – książce, którą można było bawić się w przepowiadanie przyszłości. „Fortuna” pierwszy raz ukazała się w 1532 roku. Była dziełem kapelana Zygmunta Starego, Stanisława z Bochnie, a drukarz (Hieronymus Vietor) dedykował dzieło samemu królowi. W referacie opowiem o tym, kiedy, jak, kto i dla kogo drukował „Fortunę” Stanisława z Bochnie do połowy XVII wieku. Pokażę także „Fortunę” barokowego poety, Jana Gawińskiego – książkę adaptującą dawny wzór, której wydania ponawiano w Krakowie do 1744. Choć nie znamy dziś egzemplarzy większości kolejnych przedruków obu Fortun, popularność tych frapujących książek wśród drukarzy i ich klientów możemy rekonstruować na podstawie materiałów archiwalnych i rzadkich kopii samych edycji. Budując argumentację, w wystąpieniu posłużę się unikatowymi egzemplarzami „Fortuny”, które udało mi się odkryć w bibliotekach Niemiec, Czech i Ukrainy, oraz materiałami archiwalnymi, które dokumentują niegdysiejsze istnienie nieznanych dziś wydań książek-gier.

SK.: gra, wróżby, zaginione książki, rekonstrukcja repertuaru wydawniczego

10. Justyna Kiliańczyk-Zięba, PhD, DSc, Assoc. Prof. / Jagiellonian University
S.: *Longue durée. Books for playing fortunes in the production of Cracow printing houses (1532–1744)*

A.: The presentation will focus on “Fortuna albo Szczęście” (“Fortune or Luck”) – a book used for playing the fortune telling game. “Fortuna” was published for the first time in 1532. It was a work by Stanisław of Bochnie, Sigismund the Old’s chaplain, and the printer (Hieronymus Vietor) dedicated the book to the king. The paper will discuss when, how, by and for whom Stanisław of Bochnie’s book was printed until the middle of 17th c. The adaptation of the older version, reprinted in Cracow until 1744, written by a baroque poet Jan Gawiński, will also be presented. Although the copies of most of the following reprints of both works remain unknown, the popularity of these intriguing books among printers and their customers may be retraced on the basis of archival resources and some rare copies of the editions. To support my arguments, I will use the examples of “Fortuna” discovered in the Libraries in Germany, Czechia and Ukraine as well as some archival materials documenting the former existence of no longer known editions of book-games.

KW.: game, prophecies, lost books, publishing repertoire reconstruction

11. Marcin A. Klemenski, dr / Polska Akademia Umiejętności, Biblioteka Naukowa PAU i PAN

T.: *Karol Piotrowicz (1901–1940) jako redaktor prac naukowych. Szkic do portretu ostatniego przedwojennego dyrektora Biblioteki PAU*

A.: W niniejszym referacie przedstawiona zostanie działalność Karola Piotrowicza (1901–1940, będącego w l. 1931–1940 dyrektorem Biblioteki PAU) jako redaktora prac naukowych. W zbiorach Biblioteki Naukowej PAU i PAN zachowały się teczki zawierające notatki, korespondencję oraz sprawozdania finansowe dotyczące wydania książek pamiątkowych ku czci Wacława Sobieskiego (1932) oraz Stanisława Kutrzeby (1938). Zachowane materiały pozwalają nam spojrzeć na warunki pracy redaktora naukowego w dwudziestolecie międzywojennym, jak również na techniczne sprawy – pozyskiwanie artykułów, problemy związane z finansowaniem wydawnictw oraz wydatki ponoszone w trakcie prac.

SK.: Karol Piotrowicz, Polska Akademia Umiejętności, Biblioteka, historia, redakcja naukowa, Kraków

11. Marcin A. Klemenski, PhD / Polish Academy of Arts and Sciences, the Scientific Library of the PAAS and PAS

S.: *Karol Piotrowicz (1901–1940) as an academic editor. A biographical outline of the pre-war director of the Polish Academy of Arts and Sciences Library*

A.: The paper will present the activity of Karol Piotrowicz (1901–1940, the director of the Polish Academy of Arts and Sciences Library in 1931–1940) as an academic editor. The collection of the Scientific Library of the PAAS and PAS contains files with notes, letters and financial reports regarding the publication of commemorative books in honour of Waclaw Sobieski (1932) and Stanisław Kutrzeba (1938). Preserved materials enable to look at the working conditions of an academic editor in the inter-war period as well as the technical issues such as obtaining articles, problems with funding of publications and expenditures incurred during works. KW.: Karol Piotrowicz, Polish Academy of Arts and Sciences, Library, history, editing, Cracow

12. Małgorzata Krawczyk, mgr / AGH Akademia Górniczo-Hutnicza

T.: „*De re metallica*” Georgiusa Agricoli w zbiorach Biblioteki Głównej AGH w Krakowie

A.: W 1621 roku w Bazylei ukazało się kolejne wydanie dzieła „*De re metallica*” Georgiusa Agricoli w języku łacińskim i języku niemieckim, opublikowanego po raz pierwszy w 1556 roku. Szereg czynników sprawił, że obydwie wersje tego starodruku znalazły się w zbiorach jednej biblioteki – Biblioteki Głównej AGH w Krakowie.

W 1912 roku ukazało się pierwsze angielskie tłumaczenie w wykonaniu małżeństwa Herberta i Lou H. Hooverów, wraz z opracowanym i dołączonym przez nich obszernym materiałem uzupełniającym – istotnym dla łatwiejszego zrozumieniu treści „*De re metallica*”. Celem wystąpienia jest omówienie tego starodruku z uwzględnieniem takich elementów, jak: informacje o autorze i tematyka książki, druk, oprawa, strona graficzna, wpisy i znaki własnościowe w obu egzemplarzach.

Zostanie przedstawiony sposób wykorzystania posiadanej przez Agricolę wiedzy i zaprezentowanie jej czytelnikowi. Dopełnieniem będzie podkreślenie społecznego oddziaływania tej książki. Zwrócenie uwagi na tę wyjątkową publikację i możliwość przyjrzenia się jej z bliska dały możliwość ukazania jej najcenniejszych walorów, które zostaną zaprezentowane podczas wystąpienia.

SK.: Georgius Agricola, „*De re metallica*”, stare druki, typografia, proveniencja

12. Małgorzata Krawczyk, MA / AGH University

S.: „*De re metallica*” Georgiusa Agricoli in the collection of the AGH University Library in Krakow

A.: In 1621, in Basel, a new Latin and German edition of Georgius Agricoli's „*De re metallica*”, published for the first time in 1556, was published. Due to numerous

factors, both editions of this old print were included in one library collection in the Main Library of AGH University in Krakow.

In 1912, the first English translation together with large supplementary materials, crucial for better understanding of the „*De re metallica*”, prepared by Herbert and Lou H. Hoover was published. The aim of the presentation is to discuss the old print including elements such as the information about the author and the subject of the book, print, binding, graphic design, dedications and ownership marks in both copies.

The manner in which Agricola used his knowledge and introduced it to the reader will be presented. In addition, the social influence of the book will be discussed. Thanks to the attention given to this unique work and having a possibility to take a close look at it, its most precious values have been discovered and will be shown during the presentation.

KW.: Georgius Agricola, „*De re metallica*”, old prints, typography, provenance

13. Aleksandra Krupa-Bykowska, mgr / Muzeum Zamkowe w Malborku,

Dział Sztuki i Rzemiosła Artystycznego, Kolekcja Ekslibrisu Współczesnego

T.: *De Episcopatu & Episcopis Ecclesiae Varmiensis, czyli dzieło oficyny Cezarów na Warmii*

A.: *De Episcopatu & Episcopis Ecclesiae Varmiensis*, czyli Heraldyczny słownik biograficzny biskupów warmińskich autorstwa kanonika warmińskiego, sekretarza królewskiego – Tomasza Tretera (1547–1610) jest dziełem niezwykłym. Autor opisał w nim dzieje Warmii przez pryzmat żywotów kolejnych ordynariuszy. W biogramach zawarł nie tylko bieg życia kolejnych biskupów, ale dokładnie opisał diecezję warmińską. Zawarte w księdze teksty stanowią kompilację kilku powstałych wcześniej. Nowym elementem, który został wprowadzony przez Tretera, jest heraldyczne ujęcie postaci biskupów.

Mając za sobą doświadczenia w tworzeniu pocztów papieży, cesarzy rzymskich, biskupów poznańskich, całkowicie opracował tarcze herbowe ordynariuszy. W tworzonych herbach zawarł całą swoją wiedzę heraldyczną i bogactwo symboliki chrześcijańskiej. Opracował również znaki heraldyczne dla biskupów, których herby nie były znane. Pośmiertne dzieło Tretera zostało wydane pod redakcją Macieja Kazimierza Tretera z Lubomierza w 1685 roku w Krakowie przez oficynę Cezarów.

W swojej prezentacji chciałabym przedstawić dzieło, które znajduje się malborskich zbiorach jako przykład dzieła powstałego w krakowskiej oficynie i funkcjonującego na ziemi warmińskiej. Chciałabym poddać je analizie historyczno-formalnej, a także przedstawić bogatą zawartość graficzną.

SK.: Tomasz Treter, oficyna Cezarów, Warmia, diecezja warmińska, biskupowie warmińscy

13. Aleksandra Krupa-Bykowska, MA / Malbork Castle Museum, Art and Crafts Department, Modern Bookplates Collection

S.: *De Episcopatu & Episcopis Ecclesiae Varmiensis that is the work of Cesar's publishing house in Warmia*

A.: *De Episcopatu & Episcopis Ecclesiae Varmiensis that is a heraldic biographic dictionary of the bishops of Warmia written by a Warmian canon, king's secretary – Tomasz Treter (1547–1610), is a unique work. The author describes the history of Warmia through the lens of consecutive ordinaries' lives. Biographical notes contain not only the course of lives of consecutive bishops, but also a detailed description of the diocese of Warmia. The texts included in the book are a compilation of some other earlier works. A novelty introduced by Treter was a heraldic view of the bishops.*

Having gathered experience by preparing lists of popes, Roman emperors, bishops of Poznań, he was able to prepare the ordinaries' coats of arms in a complete form. Working on these coats of arms, he applied his entire knowledge about heraldry and the diversity of Christian symbols. He also designed some armorial bearings for bishops whose coats of arms were not known. The work was posthumously published in 1685 in Krakow under the editorship of Maciej Kazimierz Treter from Lubomierz in the Cezar Family Printing House.

In my presentation, I would like to discuss this work from Malbork Castle collection published by a printing house in Krakow and present in the territory of Warmia. My aim is to make its historical and formal analysis as well as present its rich graphic content.

KW.: Tomasz Treter, Cezar Family Printing House, Warmia, Diocese of Warmia, bishops of Warmia

14. Joanna Kulczyńska-Kruk, dr / Instytut Archeologii i Etnologii PAN

T.: „*Zbratanie drukarza i poety*”. *Bibliofilskie edycje utworów Emila Zegadłowicza – druki krakowskie*

A.: Emil Zegadłowicz, pisarz i bibliofil, utożsamiający w „Gawędzie z typografem” drukarstwo ze sztuką, a drukarza z artystą, zawsze podkreślał znaczenie współtwórców swoich książek, m.in. typografów, zecerów, introligatorów, wymieniając w metrykach ich nazwiska. W swoim wystąpieniu przedstawię efekty pracy krakowskich drukarzy, którym pisarz powierzył druk dziesięciu książek. Były to przede wszystkim zbiory wierszy i poematów, wśród nich „Tententy” (1908), „Poezye”

(1919), „Dziewanny” (1927) i wydane nakładem Towarzystwa Miłośników Książki „Siedem pieśni zgrzebnych o Janie Kasprowiczu” (1927). W Krakowie została również wydrukowana dwutomowa powieść „Motory” (1938), będąca przykładem znakomitej kooperacji pisarza z grafikiem Stefanem Żechowskim, a o której staranne wykonanie zadbała Drukarnia Literacka pod zarządem Romana Beera. Podstawą omówienia problematyki będą wydane w Krakowie książki Zegadłowicza oraz archiwalne dokumenty i korespondencja dotyczące jego współpracy z drukarniami. SK.: Emil Zegadłowicz, Kraków, krakowskie drukarnie, sztuka drukarska, typografia

14. Joanna Kulczyńska-Kruk, PhD / the Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy of Sciences

S.: „*Zbratanie drukarza i poety*”. *Bibliophilic editions of Emil Zegadłowicz's works – Krakow prints*

A.: Emil Zegadłowicz, a writer and a bibliophile, who in his book “Gawęda z typografem” identified printing with arts and a printer with an artist, often underlined the role of his co-workers, e.g. typographers, typesetters, bookbinders by mentioning their names on the imprint page. In my presentation I will show the results of the work of Krakow printers to whom he entrusted printing of ten of his books. These were mainly collections of poems, including “Tententy” (1908), “Poezye” (1919), “Dziewanny” (1927) and “Siedem pieśni zgrzebnych o Janie Kasprowiczu” (1927) published by the Bibliophiles Association. In Krakow, a two-volume novel “Motory” (1938), an example of a brilliant cooperation between a writer and a graphic designer, Stefan Żechowski, was also printed in a neat manner by Literary Publishing House managed by Roman Beer. The subject will be discussed on the basis of books by Zegadłowicz printed in Krakow as well as on archive documents and letters regarding his cooperation with printing houses.

KW.: Emil Zegadłowicz, Kraków, Krakow printing houses, art of print, typography

15. Małgorzata Łazicka, mgr / Uniwersytet Warszawski

T.: *Drzeworyty Crispina Scharffenberga (ok. 1519–1576) jako element wyposażenia krakowskich oficyn Szarfenbergów*

A.: Krakowskie oficyny drukarskie Szarfenbergów odegrały ważną rolę w rozwoju drukarstwa w Królestwie Polskim. Integralną częścią wielu wydawanych druków był drzeworyt ilustracyjny. Klocki drzeworytnicze, opracowywane przez formschneiderów, zazwyczaj pozostawały pracami anonimowymi, które trudno powiązać z konkretną osobą. Przypadek Crispina Scharffenberga, czeladnika pracującego dla Macieja Szarfenberga, oznaczającego swoje drzeworyty monogramem CS, dowodzi, że niekiedy twórca podkreślał swoje autorstwo.

Celem niniejszego referatu jest przyjrzenie się drzeworytom tworzonym przez Crispina dla Szarfenbergów. Na podstawie wybranych przykładów przeanalizowane zostaną między innymi następujące kwestie: które z klocków przekazano następcom pierwszych właścicieli? Czy zachodziły zmiany w ich kompozycji, a jeżeli tak, to jakie? W jakim kontekście były one używane ponownie? Czy były to oryginalne kompozycje czy powtórzenia znanych wzorców? Rozważania obejmą również prace wykonane przez Crispina dla krakowskich drukarzy w czasie, kiedy prowadził własną oficynę we Wrocławiu.

SK.: drzeworyt, Szarfenbergowie, Crispin Scharffenberg, formschneider, wyposażenie oficyny

15. Małgorzata Łazicka, MA / University of Warsaw

S.: *Crispin Scharffenberg's (c. 1519–1576) woodcuts as furnishings in Szarfenberg Family's Cracovian print shops*

A.: Cracovian printing houses of Szarfenberg Family played an important role in the development of printing in the Kingdom of Poland. Integral part of a lot of prints were woodcut illustrations. Woodblocks cutters were usually anonymous, it was difficult to attribute a woodblock to any particular person. The case of Crispin Scharffenberg, a journeyman working for Maciej Szarfenberg, signing his woodcuts with CS monogram, proves that sometimes the craftsman would highlight his authorship.

The aim of the paper is to look at the woodcuts prepared by Crispin for the Szarfenberg Family. Some selected examples will provide a basis for the following issues to be discussed: which woodblocks were passed to the first owners' successors? Has their composition undergone changes and if yes what were these changes? What was the context of their re-usage? Were the compositions original or did they just repeat the known patterns? Works prepared by Crispin for Cracovian printers while he was running his own printing shop in Wrocław will also be covered.

KW.: woodcut, the Szarfenberg Family, Crispin Scharffenberg, woodblock cutter, printing house furnishing

16. Jakub Maciej Łubocki, dr / Muzeum Narodowe we Wrocławiu,

Dział Sztuki Wydawniczej

T.: *Uwarunkowania historyczne i stylowe sztuki wydawniczej okresu rokoka w wybranych krajach europejskich*

A.: W dniach 14.07.2023–14.01.2024 w Muzeum Narodowym we Wrocławiu prezentowana jest wystawa „Szaleństwo rokoka! Fascynacja rokokiem na Śląsku

(XVIII–XXI w.)”. Okres przygotowań do tej wystawy był doskonałą okazją do zbadania podstawowych cech formalnych i treściowych produkcji wydawniczej tego okresu, ze szczególnym uwzględnieniem jej wartości artystycznych i historycznych. Z tego powodu w referacie zostaną przedstawione najpierw podstawowe informacje o roku jako stylu artystycznym oraz o ogólnym kształcie kultury książki i pisma w okresie jego trwania (zaliczanym w periodyzacji dziejów kultury europejskiej do epoki oświecenia), a na tym tle zostanie podany szczegółowy opis przejawów stylu rokokowego w sztuce wydawniczej (zdobnictwo, ilustracja, oprawa, liternictwo) ilustrowany przykładami. O ile pozwoli na to czas i możliwości, referat zakończy krótkie porównanie dwóch lokalnych ośrodków sztuki wydawniczej okresu rokoka tj. Śląska i Małopolski, jako swoiste studia przypadków, ukazujące recepcję i realizację/trawestację powszechnych trendów w warunkach miejscowych.

SK.: rokoko; druk; książka; zdobnictwo; sztuka

16. Jakub Maciej Łubocki, PhD / National Museum in Wrocław,

Publishing Department

S.: *Historical and stylistic conditions of the art of print during the Rococo period in selected European countries*

A.: Since July 14, 2023 until January 14, 2024 the National Museum in Wrocław is holding an exhibition titled “Rococo Madness! Fascination with Rococo in Silesia (18th–21th c.)”. Preparing this exhibition created a unique opportunity to examine basic features and contents of publications produced during this period, particularly their artistic and historic value. Therefore, the paper will firstly present some basic information regarding the Rococo style of art and how the book and script culture generally looked like in this period (in the European Culture classified as a part of the Enlightenment). On this background, a detailed description of the Rococo style of printing (ornamentation, illustration, binding, lettering) will be provided. If there is enough time and possibility, the paper will end with a short comparison between two local printing centres of the Rococo period, that is Silesia and Lesser Poland, as specific case studies showing the reception and realisation/adaptation of popular trends in local conditions.

KW.: Rococo, print, books, ornamentation, art

17. Justyna Łukaszewska-Haberkowa, dr hab. / Muzeum Narodowe w Krakowie, Biblioteka Książąt Czartoryskich

T.: *Pisma jezuickie wydane u drukarzy krakowskich w XVI w.*

A.: W pierwszym pięćdziesięcioleciu działalności zakonu jezuitów w Polsce znaczącą liczbę książek wydano w ośrodkach prowincjonalnych, szczególnie nato-

miast rolę odegrały drukarnie krakowskie. Początkowo tekstów jezuickich było niewiele, ale wraz z rozwojem struktur zakonnych przybywało edycji. Jezuici tłoczyli u Ł. Andrysowicza oraz M. Siebeneichera, w kolejnych latach współpracowali z oficynami Piotrkowczyków, dziedzicami Siebenicherów i Janem Januszowskim. Szczególne relacje łączyły P. Skargę i oficynę A. Piotrkowczyka. W wystąpieniu zamierzam omówić szczególnie druki i autorów mniej znanych, uwzględniając zwłaszcza egzemplarze z kolekcji Biblioteki Książąt Czartoryskich.

SK.: jezuici, Kraków, XVI w., drukarnie

17. Justyna Łukaszewska-Haberkowa, PhD, DSc / National Museum in Krakow, The Czartoryski Library

S.: *Jesuit works published by Cracovian printers in 16th c.*

A.: In the first 50 years of activity of the Society of Jesus in Poland, most of the books were published in provincial towns, but the key role was played by Cracovian printing houses. At the beginning there weren't many Jesuit works, however, with the development of society structures, the number of editions was also growing. Jesuits used to have their books printed at Ł. Andrysowicz's and M. Siebeneicher's printing shops, and then collaborated with the Piotrkowczyk Family printing house, who were the successors of the Siebenicher Family, and with Jan Januszowski. The relations were particularly close between P. Skarga and A. Piotrkowczyk's publishing house. The paper will discuss mainly the lesser known works and authors, especially the copies from the Czartoryski Family Library collection. KW.: the Society of Jesus, Kraków, 16th c., printing houses

18. Łukasz Łukawski, mgr / Polska Akademia Umiejętności, Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie

T.: *Produkcja drukarska Łazarza Andrysowicza w zbiorach Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie – próba charakterystyki i przyczynek do badań proveniencyjnych*

A.: Celem prezentacji jest przedstawienie i pokrótce scharakteryzowanie znajdujących się w zbiorze starych druków Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie książek wydanych przez Łazarza Andrysowicza od momentu, gdy samodzielnie, zaczął kierować warsztatem drukarskim przejętym po Hieronimie Wietorze, aż do śmierci krakowskiego renesansowego drukarza w roku 1577. Łazarz Andrysowicz w czasie swojej działalności wydał około 270 książek, w tym ponad 130 w języku polskim. W zbiorach Biblioteki Naukowej odnotowujemy ponad 30 pozycji, w tym utwory Stanisława Orzechowskiego, Jana Kochanowskiego czy Wojciecha Nowopolczyka. Jednak najliczniej reprezentowana jest seria podręczników do prawa miejskiego opracowana przez Bartłomieja Groickiego, zapoczątkowana tytułem

„Artykuły prawa magdeburgskiego”, wielokrotnie później powtarzana, także po śmierci drukarza. Prezentowane pozycje stanowią ciekawy, choć niekompletny wycinek produkcji wydawniczej Łazarza Andrysowicza, są również podstawą do badań proveniencyjnych, zwłaszcza dotyczących literatury prawniczej.

SK.: Łazarz Andrysowicz, stare druki, Biblioteka Naukowa PAU i PAN, książka renesansowa, prawo magdeburgskie

18. Łukasz Łukawski, MA / Polish Academy of Arts and Sciences, the Scientific Library of the PAAS and the PAS in Cracow

S.: *Łazarz Andrysowicz's imprints in the collection of the Scientific Library of the PAAS and PAS in Cracow – a brief characteristics and a fragmentary provenance research*

A.: The aim of the paper is to present and briefly characterise the books held by the Scientific Library of the PAAS and the PAS in Cracow published by a renaissance Cracovian printer Łazarz Andrysowicz since he started to self-manage the printing house taken over from Hieronymus Vietor until his death in 1577. During his professional activity, Łazarz Andrysowicz published c. 270 books, including more than 130 works in the Polish language. The Scientific Library collection contains more than 30 books, including the works by Stanisław Orzechowski, Jan Kochanowski and Wojciech Nowopolczyk. However, the biggest group of books comprises the municipal law textbooks edited by Bartłomiej Groicki beginning with a volume titled “the Magdeburg Law Articles”, reprints of which were numerous also after the printer's death. The presented works are an interesting although incomplete piece of Łazarz Andrysowicz's printing production and they also form the basis for provenance research, particularly on legal literature

KW: Łazarz Andrysowicz, old prints, the Scientific Library of the PAAS and the PAS in Cracow, renaissance book, Magdeburg law

19. Julia Łyskawa, M.A. / Zentralbibliothek Zürich

T.: *Pisma reformacyjne w języku polskim jako dowód wymiany między Zurychem a Krakowem*

A.: Ze względu na stosunkowo tolerancyjną postawę rządu w odniesieniu do wolności religijnej, prądy reformacyjne o charakterze zuryskim i genewskim były w stanie szybko zdobyć przyczółek w XVI-wiecznej Polsce. Dzięki ożywionej korespondencji między Kalwinem, Bullingerem i Zygmuntem II Augustem i innymi wpływowymi osobistościami, kalwinizm stał się bardziej rozpowszechniony, zwłaszcza w Małopolsce. Dowody tej wymiany można znaleźć nie tylko w listach, ale także w 6 drukach krakowskich (oficina Wirzbięty, oficina Szarffenbergów)

z lat 1569–1598, które świadczą o wzajemnych powiązaniach. Niezwykły wydaje się fakt, że dzieła wydane w języku polskim trafiły z Krakowa do Zurychu, w tym unikatowy egzemplarz wydrukowany w 1588 r. Dzieła teologiczne to dwa wydania „Katechizm, to iesth, krotka nauka wiary swietey kezescianskiej” (1569/72 i 1588), „Confessia” (1574), „Krotkie opisanie wiary swietey krzescianskiej” (1573), „Okazanie ze szczerzego slowa bozego” i „Apokatastasis” (1598). Interesujące dla badań proveniencyjnych są niektóre powiązane wpisy własnościowe i odręczne adnotacje.

SK.: reformacja, kalwinizm, Wirzbięta, katechizm, Zurych

19. Julia Łyskawa, M.A. / Zentralbibliothek Zürich

S.: *Reformation writings in the Polish language as a proof of exchange between Zurich and Cracow*

A.: Due to quite a tolerant attitude of the government regarding the freedom of religion, the Reformation in the form it developed in Zurich and Geneva, was able to gain influence in 16th century Poland. Thanks to active correspondence between Calvin, Bullinger and Sigismund II Augustus and other prominent figures, Calvinism was most popular, particularly in Lesser Poland. Traces of this exchange may be found not only in letters, but also in six Cracovian prints (Wirzbięta's printing shop, the Szarffenberg Family printing shop) from 1569–1598, that prove mutual connections. What seems extraordinary is the fact that the works published in the Polish language in Cracow, including a unique copy printed in 1588, found themselves in Zurich. Theological works were two editions of “Katechizm, to iesth, krotka nauka wiary swietey kezescianskiej” (1569/72 i 1588), “Confessia” (1574), “Krotkie opisanie wiary swietey krzescianskiej” (1573), “Okazanie ze szczerzego slowa bozego” and “Apokatastasis” (1598). Some linked ownership entries and hand-written notes are interesting for the purpose of provenance research.

KW.: Reformation, Calvinism, Wierzbięta, catechism, Zurich

20. Łukasz Nowak, mgr / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Historii

T.: *Warsztat typograficzny krakowskiej oficyny drukarskiej Hieronima Wietora na przykładzie druku Piotra Wedelickiego z Obornik*

A.: Krakowska oficyna Hieronima Wietora działała w latach 1518–1537. Na przestrzeni 30 lat wydał on ponad 500 dzieł, w tym wiele renesansowych druków cenionych do dzisiaj za kunszt edytorski i wysoką jakością oraz za estetykę drzeworytów. Wietor był bowiem nie tylko doskonałym drukarzem, ale także utalentowanym grafikiem, projektantem czcionek i typografem. Jego dzieła charakteryzują się,

poza wysoką jakością wykonania, oryginalnymi konceptami typograficznymi. Jednym z dzieł, wydanych w 1532 r. w oficynie Wietora jest druk w tłumaczeniu i z dedykacją Piotra Wedelickiego z Obornik. W trakcie wystąpienia pokrótce zaprezentuję osobę drukarza oraz jego warsztat typograficzny opierając się głównie na przykładzie wspomnianego druku Doktora z Obornik. Na tej podstawie przeanalizuję kwestię występujących w drukach Wietora drzeworytów, inicjałów, krojów czcionek i ozdobników typograficznych. Zaprezentuję także rozważania odnoszące się do sprawy sygnatów drukarskich Hieronima Wietora, a także różnych zabiegów kompozycyjnych które stosował w swoich drukach i „potknięć” typograficznych, które można w nich odnaleźć.

SK.: Hieronim Wietor, Kraków, Piotr Wedelicki, Hipokrates, typografia

20. Łukasz Nowak, MA / Adam Mickiewicz University in Poznań, Institute of History

S.: *Typographic skills of the Hieronym Vietor's printing house in Cracow on the example of the print by Piotr Wedlicki of Oborniki*

A.: Hieronymus Vietor's printing house in Cracow was active from 1518 to 1537. In the period of 30 years, it published 500 works, including numerous renaissance prints appreciated for their high editorial value and quality as well as beautiful woodcuts. Vietor was not only a master of print but also a skilful graphic and font designer and a typographer. His works are not only of high quality but also contain original typographic solutions. Among the works published in 1532 in Vietor's printing house, there is a print translated by Piotr Wedelicki of Oborniki, which contains also his dedication. The paper will briefly present the printer's figure and his typographic skills as manifested in the above mentioned print by the Doctor of Oborniki. On this basis, the woodcuts, initials, typefaces and typographic ornamentations present in Vietor's prints will be analysed. Some considerations regarding Hieronymus Vietor's printer's marks and various compositional measures used by him as well as some typographic errors to be found in his prints will also be presented.

KW.: Hieronymus Vietor, Krakow, Piotr Wedelicki, Hippocrates, typography

21. Ewa Repucho, dr hab. / Uniwersytet Wrocławski, Instytut Nauk o Informacji i Mediach

T.: *Na straży czarnej sztuki. Andrzej Tomaszewski wobec naporu barbarzyńców na bramy typograficznego królestwa*

A.: Dzieje druku to także historia ludzi książki, którzy wnieśli swój wkład do wspólnego dziedzictwa czarnej sztuki. Wśród współczesnych wyróżnia się postać

Andrzeja Tomaszewskiego – warszawskiego typografa, redaktora, drukarza, publicyisty oraz wykładowcy. W latach 90. XX w., czasach rewolucji DTP, nazywanej niekiedy „najazdem barbarzyńców”, Tomaszewski stał na straży wypracowanych przez wieki norm i zasad publikowania. Nie poddając się wszechogarniającej komercji, prowadził działalność publicystyczną, dydaktyczną i projektową, próbował także swoich sił jako wydawca i redaktor czasopisma ProTypo. Jego misją stało się również dostosowanie zdobyczy technologicznych do rodzimych warunków, m.in. polonizacja oprogramowania oraz fontów – spolonizował ponad 900 fontów postscriptowych. Wkład Tomaszewskiego w zachowanie dziedzictwa polskiego drukarstwa, w czasach kryzysu typografii, zdominowania rynku książki przez amatorów, jest nie do przecenienia.

SK.: drukarstwo, estetyka druku, typografia, projektowanie książki, poligrafia, edytorstwo

21. Ewa Repucho, PhD, DSc / University of Wrocław, Institute of Information Science and Media

S.: *On the guard of printmaking. Andrzej Tomaszewski and the barbaric invasion on the kingdom of typography*

A.: The history of printing is also the history of the people related to books, who contributed to the common heritage of this art. Among the modern people of the book, the figure of Andrzej Tomaszewski – a Warsaw typographer, editor, printer, publicist and academic teacher, stands out. In 1990s, during the DTP revolution, sometimes called “the barbaric invasion”, Tomaszewski safeguarded the publishing norms and principles developed throughout centuries. He did not give himself to omnipresent commercialisation and conducted his publicist, educational and designing activity, as well as worked as a publisher and editor of the ProTypo magazine. His mission was also to adjust technological innovations to local conditions, e.g. polonization of software and fonts – he polonized more than 900 postscript fonts. Tomaszewski contributed vastly to the preservation of Polish printing heritage in times of typography crisis when amateurs captured the book market.

KW.: printing, printing aesthetics, typography, book design, printing industry, editing

22. Leszek J. Sibila, mgr / Muzeum Krakowa

T.: *Artefakty po Drukarni „W.L. Anczyca” w zbiorach Muzeum Krakowa*

A.: Niewiele jest w Polsce i na świecie zakładów poligraficznych o tak bogatej tradycji i historii. W 1870 r. swoją drukarnię założył w Krakowie Ludwik Gumplowicz.

Pięć lat później została ona odkupiona przez Władysława Ludwika Anczyca. Po modernizacji w 1882 r. zakład przeniesiono do nowego lokalu przy ul. Kanoniczej. W 1883 r., po śmierci Władysława, drukarnię przejął syn Waclaw Zygmunt. W unowocześnionej drukarni wydawano najwybitniejsze dzieła literatury polskiej, pocztówki oraz reprodukcje obrazów. W 1898 r. Waclaw zakupił budynek przy ul. Zwierzynieckiej, w którym prócz drukarni rozpoczęła działalność szkoła drukarska oraz księgarnia. Od 1902 r. zakład funkcjonował pod nazwą „Drukarnia W. L. Anczyca i Spółka”. Po śmierci Waclawa w 1938 r. drukarnię przejął jego syn Władysław, który zginął w sowieckiej niewoli w Katyniu. W czasie II wojny światowej zakład prowadził jego szwagier Hugon Trzebnicki. W 1949 r. zakład znacjonalizowano. Od 1951 r. działał pod nazwą „Drukarnia Wydawnicza w Krakowie, P.P.”. W zbiorach Muzeum Krakowa zachowały się artefakty po Drukarni Anczyca – narzędzia, dokumenty, fotografie i inne, które będą tematem mojego wystąpienia.

SK.: Muzeum, Anczyc, drukarnia, artefakty, kolekcja

22. Leszek J. Sibila, MA / Museum of Krakow

S.: *Artefacts from the “W.L. Anczyc” printing house in the Museum of Krakow collection*

A.: There aren't many printing houses with such a rich tradition and history neither in Poland, nor in the world. In 1870, Ludwik Gumplowicz established his printing house in Cracow. Five years later it was purchased by Władysław Ludwik Anczyc. After modernisation in 1882, the workshop was moved to a new place in Kanonicza Street. In 1883, after Władysław's death, the printing house was taken over by his son, Waclaw Zygmunt. In the modernised workshop the greatest pieces of Polish literature, postcards and painting reproductions were printed. In 1898, Waclaw purchased a building in Zwierzyniecka street, where not only the printing workshop, but also a school and book shop were opened. Since 1902, the workshop was known as “Drukarnia W. L. Anczyca i Spółka” (“W.L. Anczyc and co. Printing House”). After Waclaw's death in 1938, the printing house was taken over by his son Władysław, who was captured by the Soviets and died in Katyń. During the Second World War, the workshop was run by his brother-in-law, Hugon Trzebnicki. In 1949, it got nationalised. Since 1951, it operated under the name “Drukarnia Wydawnicza w Krakowie, P.P.” (“Publishing printing house in Krakow, P.P.”). The Museum of Krakow holds some artefacts from Anczyc Printing House – tools, documents, photos etc., which will be discussed in the paper.

KW.: Museum, Anczyc, printing house, artefacts, collection

23. Marzena Smyła, dr / Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego, Pracownia Zbiorów Specjalnych

T.: *Które z nich przeżyje, jest wyłącznym właścicielem całej kolekcji*

A.: Bibliofilski księgozbiór Zofii i Zygmunta Żuławskich to ciekawy przykład prywatnej kolekcji zgromadzonej w I połowie XX wieku. Żuławscy mieszkali w Krakowie przy ulicy Długiej. Zygmunt Żuławski (1880–1949) był politykiem i publicystą, posłem na Sejm II RP, do Krajowej Rady Narodowej i na Sejm Ustawodawczy w latach powojennych. W czerwcu 1944 roku został mianowany przez władze londyńskie prezydentem Krakowa (nie złożył ślubowania). Był bratem pisarza Jerzego Żuławskiego, autora m.in. powieści „Na srebrnym globie”. Małżeństwo Żuławskich aktywnie uczestniczyło w życiu kulturalnym, byli miłośnikami literatury. Zgromadzili bogaty zbiór książek, starannie dobierając egzemplarze. Wiele tytułów to pierwodruki oraz edycje opublikowane za życia ich twórców, wydawnictwa rzadkie, bibliofilskie, egzemplarze z dedykacjami, znakami proveniencyjnymi. Doborowi książek towarzyszyła myśl i troska o zachowanie dziedzictwa narodowego. Walory artystyczne i estetyczne znacznej części księgozbioru podnoszą zabytkowe oprawy książkowe. Bardzo cenną częścią księgozbioru są woluminy oprawione w pracowni cenionego krakowskiego introligatora Roberta Jahody.

W 1977 r. ten krakowski księgozbiór został zakupiony przez Bibliotekę Uniwersytetu Śląskiego. Całość składa się z blisko 1700 wol., 176 to stare druki, a główna część księgozbioru to książki XIX-wieczne oraz z I połowy wieku XX.

W latach 2021–2023 realizowano projekt mający na celu ochronę i zabezpieczenie księgozbioru Żuławskich, który finansowano ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki w ramach programu Społeczna odpowiedzialność nauki – Wsparcie dla bibliotek naukowych.

SK.: bibliofilstwo, introligatorstwo, Zygmunt Żuławski

23. Marzena Smyła, PhD / Library of the University of Silesia, Special Collections

S.: *The one who outlives will be the only owner of the collection*

A.: Zofia and Zygmunt Żuławski's bibliophile collection is an interesting example of private collection gathered in the first half of 20th c. The Żuławski family lived in Kraków at Długa street. Zygmunt Żuławski (1880–1949) was a politician and publicist, member of the Second Polish Republic Sejm, State National Council and in post-war period of the Legislative Sejm. In June 1944, he was appointed by the London authorities as a president of Kraków (he did not make a vow). His brother, Jerzy Żuławski, was a writer, the author of e.g. “On the silver globe”. The Żuławski couple actively participated in cultural life, they were literature lovers. They gathered a wide collection of books, carefully choosing the copies. Many of

them are first editions and editions published while their authors were still alive, rare editions, bibliophilic editions with inscriptions or provenance marks. The books were selected with care for the preservation of national heritage. Artistic and aesthetic values of a great part of the collection are increased by old book bindings. Very precious are also the volumes bound in the workshop of a famous Cracovian bookbinder, Rober Jahoda.

In 1977, this Cracovian collection was purchased by the Library of the University of Silesia. It comprises a total of 1700 volumes, including 176 old prints, and most of the collection are 19th c. books and those from the first half of 20th c.

In 2021–2023, a project aimed at protection and preservation of the Żuławski couple's collection funded by the Ministry of Education and Science within the “Social responsibility of science – support for scientific libraries” program was implemented.

KW.: bibliophilism, bookbinding, Zygmunt Żuławski

24. Klaudia Socha, dr hab. / Uniwersytet Jagielloński

T.: *Wpływ czynników etnicznych i kulturowych na kształt typograficzny książki dawnej*

A.: W swoim referacie chciałabym zająć się problemem wpływu na layout czynników niezwiązanych z technologią, lecz takich jak kultura, moda czy gust epoki. Przykłady takich rozwiązań można znaleźć już w bardzo wczesnych książkach rękopiśmiennych, lecz myślę, że bardzo ciekawym materiałem są książki wydawane w XVII–XVIII wieku na terenach Rzeczypospolitej. W tym czasie ukazywały się tam publikacje nie tylko w kilku językach, ale również w kilku alfabetach: łacińskim, cyrylicy, hebrajskim i ormiańskim. Do tego dochodziła greka, używana w książkach naukowych lub edycjach dzieł klasycznych. Celem referatu jest pokazanie tych cech layoutu, które mogą mieć podłoże kulturowe.

SK.: książka dawna, kształt typograficzny, kultura duchowa i materialna Rzeczypospolitej Obojga Narodów, layout książki, wieloalfabetowość dawnej Polski

24. Klaudia Socha, PhD, DSc / Jagiellonian University

S.: *The impact of ethnic and cultural factors on the typography shape of old books*

A.: The paper will deal with the subject of the influence of factors unrelated to technology, such as culture, fashion or taste of the epoch on a book layout. Examples of such solutions may be found as early as in manuscript books but for me books published in the 17th and 18th c. in the premises of Rzeczpospolita seem a very interesting piece of material. At that time, publications not only in several languages but also in a couple of scripts: Latin, Cyrillic, Hebrew and Armenian,

were issued. Greek language was also used in scientific books and editions of classical works. The aim of the paper is to show these layout features which may be culture-based.

KW.: old book, typography shape, the intangible and material culture of the Polish-Lithuanian Commonwealth, book layout, variety of scripts in old-time Poland

25. Inga Strungytė-Liugienė, dr / Instytut Języka Litewskiego

T.: *W której oficynie wydawniczej wydrukowano w 1752 r. pierwszy traktat litewskich Braci Morawskich (herrnhutów) pt. „Stebuklingo Meile warginga Griekininko=Szirdis priesz Jezaus kruwinos Ronus”?*

A.: Litewskie tłumaczenie traktatu teologicznego „Die erstaunliche Verliebtheit eines armen Sünder-Herzens gegen die blutigen Wunden Jesu” wykonane przez przywódcę braci morawskich, Nikolausa Ludwiga von Zinzendorfa (1700–1760), zatytułowane „Stebuklingo Meile warginga Griekininko=Szirdis priesz Jezaus kruwinos Ronus” zostało opublikowane w 1752 r. przez nieznaną oficynę wydawniczą. Tłumaczenie to, wraz z rękopisami dokumentów, odkryto niedawno w Berlinie w Tajnym Archiwum Państwowym Fundacji Pruskiego Dziedzictwa Kulturowego (Strungytė-Liugienė, 2019). Dokumenty wskazują, że traktat w języku litewskim wydrukowano w oficynie w Gdańsku (wcześniej Danzig) w liczbie 100 kopii. Referat omawia kwestię tego, w którym z gdańskich domów wydawniczych mogło zostać opublikowane to litewskie dzieło, stanowiące pierwszy traktat zawierający teologiczne rozważania autorstwa braci morawskich. Książka jest bogato zdobiona (okładka przednia, tylna, winiety itd.), a tekst w języku litewskim powstał przy użyciu specjalnych czcionek. Aby ustalić, w której oficynie wydrukowano dzieło, dokonano wielowymiarowej analizy uwzględniającej zarówno zdobienia, jak i czcionki.

SK.: gdańska (Danzig) oficyna wydawnicza, XVIII w., traktat braci morawskich

25. Inga Strungytė-Liugienė, PhD / Institute of the Lithuanian Language
S.: *In which Gdańsk printing-house was the first Lithuanian Moravian (Herrnhutian) Brethren treatise “Stebuklingo Meile warginga Griekininko=Szirdis priesz Jezaus kruwinos Ronus” printed in 1752?*

A.: The Lithuanian translation of the theological treatise “Die erstaunliche Verliebtheit eines armen Sünder-Herzens gegen die blutigen Wunden Jesu” by the leader of the Moravian Brethren, Nikolaus Ludwig von Zinzendorf (1700–1760), called “Stebuklingo Meile warginga Griekininko=Szirdis priesz Jezaus kruwinos Ronus”, was published in 1752 in an anonymous printing-house. The Lithuanian translation, together with manuscript documents, was recently discovered in Berlin, in the Secret Archive of Prussian Cultural Heritage (Strungytė-Liugienė, 2019).

The documents specify that the Lithuanian treatise was printed in Gdańsk (formerly Danzig) printing-house in an edition of 100 copies. This paper discusses in which of Gdańsk printing-houses this Lithuanian volume, constituting the first treatise of Moravian Brethren theological thought, could have been published. The volume is adorned with splendid ornaments (headpieces, tailpieces, vignettes, etc.), and a specific print was used for the composition of the text in Lithuanian. Multi-dimensional analysis was employed to identify the printing-house, including examination of both the ornaments and the print.

KW.: Gdańsk (Danzig) printing-house, 18th century, treatise of Moravian Brethren

26. Monika Sulejewicz-Nowicka, dr / Uniwersytet Łódzki, Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego

T.: *Wpływ drukarstwa europejskiego na repertuar wydawniczy polskiej książki naukowej XVI i pierwszej połowy XVII wieku*

A.: Przedmiotem badań jest dziedzictwo antycznej i nowożytnej myśli medycznej, które przetrwało do naszych czasów pod postacią wyjątkowego nośnika kultury materialnej, jakim jest książka dawna. Materiał źródłowy stanowią zatem dzieła naukowe, które ukazały się w prestiżowych ośrodkach wydawniczych w nowożytnej Europie (m. in. Paryż, Lyon, Wenecja, Bolonia, Wittenberga, Frankfurt, Bazylea, Amsterdam czy Lejda), w tym na ziemiach polskich (m.in. Kraków), w określonym metodologicznie przedziale czasowym, napisane po łacinie oraz w językach narodowych, w tym romańskich. Ów materiał wyróżnia się kompleksowością pod względem podziału dawnej medycyny i jej głównych gałęzi. Przedmiotem zainteresowania będą więc dzieła należące do anatomii, chirurgii, sztuki farmaceutycznej, podzielonej na botanikę i mineralogię, dietetykę. Nie brakuje także druków z zakresu nowej medycyny, tzw. jatrochemii, magii, astrologii medycznej, okultyzmu przyrodoznawczego czy balneologii. Warto podkreślić, że wszystkie gałęzie dawnej medycyny są reprezentowane nie tylko przez autorytety medyczne, maiores, ale także przez mniejszych lekarzy, minores. Po drugie, wyselekcjonowany księgozbiór jest bogaty pod względem gatunkowym (opera omnia, komentarze, praktyczne poradniki). Po trzecie, księgozbiór medyczny wyróżnia wyjątkowe zróżnicowanie językowe (od łaciny, po języki narodowe, w tym romańskie). Po czwarte są to dzieła zróżnicowane również pod względem szaty graficznej w zależności od miejsca wydania, a wartością dodaną są znaki własnościowe i liczne noty rękopiśmienne świadczące zarówno o obiegu danego druku, jak i kulturze czytelnicy.

SK.: historia medycyny, stare druki, drukarstwo, proveniencje repertuar wydawniczy, kultura książki, kultura czytelnicy

26. Monika Sulejewicz-Nowicka, PhD / University of Łódź, the University of Łódź Library

S.: *The influence of European printing on the Polish scientific book publishing repertoire in the 16th and the first half of 17th c.*

A.: The subject of research is the ancient and modern heritage of medical thought, which survived to our times thanks to the unique object of material culture that is an old book. Thus, the source material contains scientific works published in prestigious modern European publishing centres (e.g. Paris, Lyon, Venice, Bologna, Wittenberg, Frankfurt, Basel, Amsterdam or Leida), including Poland (e.g. Kraków) during a selected period, written in Latin and in national languages, including Romanic languages. These texts distinguish themselves by the complex manner in which they divide old medicine and its main branches. Therefore, works referring to anatomy, surgery, pharmacy, divided into botany and mineralogy, dietetics will be discussed. There are also some prints regarding new medicine, so called iatrochemistry, magic, medical astrology, natural-science occult or balneotherapy. What is worth mentioning, all the branches of old medicine are represented not only by medical authorities, maiores, but also average doctors, minores. Secondly, the collection of selected books contains works representing various genres (opera omnia, commentaries, practical guides). Thirdly, the linguistic diversity of this medical collection is outstanding (from Latin to national languages including Romanic languages). Fourthly, the works vary as far as graphic design is concerned, according to the place of publication, and ownership marks as well as numerous hand-written inscriptions which reflect the circulation of the book and the readership culture, add to their value.

KW.: medical history, old prints, printing, provenances, publishing repertoire, book culture, readership culture

27. Wiktor Sybilski, mgr / Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma

T.: *Synopsis grammaticae Hebraicae Marcina Słonkowica z 1651 roku na tle krakowskich druków łacińskich z czcionką hebrajską*

A.: Gramatykę hebrajską profesora Akademii Krakowskiej Marcina Słonkowica (?–1658) wydano w oficynie Łukasza Kupisza w Krakowie w 1651 r. z funduszu Bartłomieja Nowodworskiego. Bezsporna jest unikatowość druku – pracy hebraistycznej nie mającej analogii w polskiej twórczości akademickiej I poł. XVII w. Także sam druk z wykorzystaniem czcionki hebrajskiej w oficynie chrześcijańskiej w Polsce stanowił w tym czasie rzadkość. Dzieło zawiera paradygmaty hebrajskie

i modlitwy chrześcijańskie tłumaczone na język hebrajski. Przystudiuowano proveniencję jednego z zachowanych egzemplarzy gramatyki, wskazującą pośrednio na recepcję dzieła. Znajdziemy w nim również wyjątkowe przedstawienie herbu Akademii Krakowskiej z hebrajską sentencją.

Czy druk był efemerydą czy istnieją podobne przykłady? Sięgnąć trzeba też do pierwszych krakowskich druków łacińskich zawierających czcionkę hebrajską. Jakie występowały jej rodzaje? Skąd ją pozyskiwano? Jako tło w referacie zaprezentowane zostanie nowe ustalenie dotyczące pierwszego użycia liter hebrajskich w drukach krakowskich XVI w.

SK.: druki łacińsko-hebrajskie, czcionka hebrajska, Kraków, Marcin Słonkovic, Łukasz Kupisz

27. Wiktor Sybilski, MA / Emanuel Ringelblum Jewish Historical Institute

S.: *Marcin Słonkovic's Synopsis grammaticae Hebraicae of 1651 as compared with other Cracovian Latin prints in Hebrew script*

A.: The Hebrew Grammar by the Kraków Academy professor, Marcin Słonkovic (?–1658), was published in 1651, in Łukasz Kupisz's printing house in Cracow and was financed from Bartłomiej Nowodworski's fund. The print – the only work about the Hebrew language in Polish academic writing in the first half of the 17th century – is of unique value. The use of Hebrew script in an Christian printing house in Poland was also rare at that time. The work contains Hebrew paradigms and Christian prayers translated into Hebrew language. The provenance of one of the preserved copies of the Grammar has been studied which indirectly points at the works reception. It includes also a unique picture of the Kraków Academy coat of arms with a Hebrew sentence.

Was the print only ephemeral or are there any other examples? First Cracovian Latin prints containing Hebrew script should also be scrutinised. What were the types of the script? How was it obtained? The paper will be discussed on the background of a new discovery regarding the first use of Hebrew letters in 16th century Cracovian prints.

KW.: Latin-Hebrew prints, Hebrew script, Cracow, Marcin Słonkovic, Łukasz Kupisz

28. Alicja Szulc, dr / Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu

T.: *Na początku był rękopis. Adligaty, uzupełnienia rękopiśmienne i elementy oprawy de chartis w zbiorze starych druków Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu*

A.: Przedmiotem wystąpienia będą wybrane przykłady starych druków ze zbiorów BUP, odzwierciedlające ich związek ze średniowiecznymi i wczesnonowożytnymi

rękopisami w różnych wymiarach powstawania i użytkowania druku. Z jednej strony będą to druki z oprawami wykonanymi z makulatury rękopiśmiennej, z drugiej woluminy z odręcznymi adligatami i uzupełnieniami. Wśród nich przykłady książek, których porównywalna liczba kart z tekstem drukowanym i odręcznym stawia pytanie o ich przynależność formalną.

SK.: stare druki, rękopisy średniowieczne, Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu, adligaty, makulatura rękopiśmienna

28. Alicja Szulc, PhD / the Library of Poznań University

S.: *In the beginning was the manuscript. Sammelbands, hand-written supplements and the elements of de chartis bindings in the old prints collection of the Library of Poznań University*

A.: The subject of the presentation will be some selected examples of old prints from the LPU collections, reflecting their relationship with the Medieval and Early Modern manuscripts regarding different dimension of the print production and usage. On one hand, these are imprints with bindings produced from manuscript waste paper, on the other, volumes with hand-made sammelbands and supplements. Among them there are examples of books in which the number of cards with printed text and hand-written writing are comparable, which poses the question about their formal classification.

KW.: old prints, Medieval manuscripts, Library of Poznań University, sammelbands, manuscript waste paper

29. Piotr Tafłowski, dr hab., prof. UW / Uniwersytet Warszawski,

Wydział Dziennikarstwa Informacji i Bibliologii

T.: *Drzeworyty w wydaniach inkunabułów zawierających treści geograficzne*

A.: W Wystąpieniu omówione zostaną drzeworyty geograficzne zamieszczone w XV-wiecznych książkach drukowanych oraz kilku inkunabułach zawierających treści geograficzne. Obecnie trudno wyobrazić sobie publikację geograficzną bez map, choćby tych najprostszych i najbardziej schematycznych. Mapy są związane z tekstem od wczesnego średniowiecza. Jednak większość tekstów średniowiecznych, tak manuskryptów, jak i wczesnych druków, nie zawiera tego typu elementów graficznych.

Bogactwo ilustracji przyczyniało się do popularności dzieła (np. Liber chronicarum or Fasciculus temporum). Pierwsze eksperymenty dotyczące map drukowanych wpłynęły na rozwój grafiki w pracach o charakterze naukowym; zapoczątkowały również rozwój technik mechanicznego powielania obrazów kartograficznych. Przygotowanie do druku pracy zawierającej nie tylko ilustracje

wykonane techniką drzeworytu, ale również coraz bardziej dokładne i szczegółowe mapy stanowiło wyzwanie dla artystów, drzeworytników i drukarzy. W efekcie powstało swego rodzaju studio kartograficzne. Dlatego też wczesne wydania prac geograficznych były pod każdym względem punktem zwrotnym i stanowiły istotne zjawisko. Dzięki nim zachodnie nauki o Ziemi weszły w nowoczesność.

SK.: geografia, drzeworyty, inkunabuły, kartografia, mapy

29. Piotr Tafłowski, PhD, DSc, Assoc. Prof. / University of Warsaw, Faculty of Journalism, Information and Book Studies

S.: *Woodcuts in the Incunabula Editions of Geographical Works*

A.: In the proposed paper I will discuss the geographical woodcuts embedded in 15th-century printed books as well as some of the incunabula editions of geographical works. Today, it is hard to imagine a geographical publication without maps, even those simplest and most schematic ones. The maps have been linked to texts since the early Middle Ages. However, the majority of the medieval texts, both manuscripts and early prints, do not contain such graphic representations.

Rich illustrative material has contributed to the popularity of the work (e.g. Liber chronicarum or Fasciculus temporum). The first experiments with printed maps influenced on the development of graphics in a scholarly prints; they also initiated improvements of the techniques of mechanical duplication of cartographic representations. It was challenging for artists, woodcutters, and printers to prepare for print a piece of work that contained not only woodcut illustrations, but also more and more accurate and more detailed maps This resulted in the creation of a kind of cartographic studio. In every respect, therefore, early editions of geographic works were a turning point and a very important phenomenon. Thanks to them, the Western Earth-Science entered the modern stage of development.

KW.: geography, woodcuts, incunabula, cartography, maps

30. Małgorzata Trojnacka, starszy kustosz naukowy / Biblioteka Uniwersytecka KUL, Oddział Zbiorów Specjalnych, Sekcja Starych Druków

T.: *Sebastian Klonowic i Józef Wereszczyński czyli autor i adresat dedykacji w druku „Hebdomas...”, Kraków 1581*

A.: List dedykacyjny swoją tradycją sięga czasów starożytnych. Jednak prawdziwy rozkwit przesłań dedykacyjnych nastąpił z chwilą pojawienia się książki drukowanej. Dedykacje powielane wraz z dziełem wspaniale rozwinęły się w epoce Renesansu. Treść listów służyła i służy zarówno do wzbogacania wiedzy o mecenacie, jak i do poznania ówczesnych ludzi, ich profesji, talentów, zainteresowań, a także relacji, jakie ich łączyły. Zarówno warstwa formalna, jak i treściowa listu

dedykacyjnego może dać odpowiedź, jaki typ informacji można w nim znaleźć. Dedykacja w drukach z XVI wieku zwykle zawiera wiele ujawnionych motywów wyboru adresata przez autora. Przede wszystkim jest to jego wielkość, pozycja społeczna, piastowane stanowisko, ród, z którego się wywodził, pobożność, szacunek, pochwała jego talentu i dokonań, a czasem także przyjaźń.

Celem referatu jest omówienie poszczególnych części listu dedykacyjnego, zwrócenie szczególnej uwagi na związki występujące między wierszem „na herb” wraz ilustracją drzeworytową herbu adresata a treścią samego listu. Niemniej ważna i interesująca wydaje się spodziewana odpowiedź na pytanie, z jakich powodów poeta Sebastian Fabian Klonowic swój pierwszy drukowany utwór „Hebdomas...” dedykował właśnie biskupowi kijowskiemu, kaznodziei i pisarzowi politycznemu Józefowi Wereszczyńskiemu.

SK.: stare druki, list dedykacyjny, autor dedykacji, adresat dedykacji, wiersz „na herb”

30. Małgorzata Trojnacka, senior academic curator / KUL library, Special Collections, Old-prints Section

S.: *Sebastian Klonowic and Józef Wereszczyński – the author and the dedication addressee in “Hebdomas...” print, Kraków 1581*

A.: The tradition of writing dedication letters goes back to ancient times. However, it truly flourished when printed books emerged. Dedications copied together with the book developed greatly in the Renaissance. The content of the letters was and still is useful for developing knowledge about patronage, as well as about people of that time, their professions, skills, interests and the relations between them. Both the dedication letter formal structure and its contents may provide an answer to the question about the type of information it contains. In 16th c. prints, the dedication usually includes a lot of motives revealed by the author about his choice of the addressee. First of all, it is his importance, social position, the post he holds, family from which he originates, devotion, respect, admiration for his skills and accomplishments, sometimes also friendship.

The aim of the paper is to discuss each part of the dedication letter with special attention given to the relations between a poem intended for a coat of arms (stemma) together with a woodcut illustration of the addressee's coat of arms and the letter content. No less important and interesting seems the predicted answer to the question what were the reasons why the poet Sebastian Fabian Klonowic dedicated his first printed poem “Hebdomas...” to the bishop of Kiev, the preacher and political writer, Józef Wereszczyński.

KW.: old prints, dedication letter, dedication author, dedication addressee, stemma

31. ks. Waław Umiński CM, dr / Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
T.: *Wybrane przykłady druków krakowskich z XVII wieku w księgozbiorze Biblioteki Zgromadzenia Księży Misjonarzy w Krakowie*

A.: Misjonarze do Krakowa przybyli w 1682 roku. Od tego czasu zaczęli gromadzić książki potrzebne do codziennej posługi. Prowadzenie seminarium zamkowego, a następnie stradomskiego wymagało dostosowania księgozbioru do potrzeb kształcących się alumnów.

Księgozbiór na przestrzeni wieków powiększał się dzięki darowiznom, zakupom i woluminom po skasowanych klasztorach. Obecnie w bibliotece znajduje się ok. 18 tysięcy starodruków. Część z nich stanowią druki krakowskie. W referacie po ogólnej charakterystyce księgozbioru zostaną zaprezentowane wybrane druki krakowskie z XVII wieku zgromadzone w bibliotece misjonarskiej.

SK.: misjonarze, biblioteka, księgozbiór, druki krakowskie, wiek XVII

31. pr. Waław Umiński CM, PhD / John Paul II's University in Cracow

S.: *Selected 17th century Cracovian prints in the collection of the Congregation of the Mission Library in Cracow*

A.: The members of the Congregation first arrived in Cracow in 1682. Since then, they started to gather books necessary for daily service. Running a castle seminar and then in Stradom Street demanded adjusting the collection to the needs of studying seminarists.

Through centuries, the collection was growing thanks to donations, purchases and volumes taken over from dissolved monasteries. Currently the library contains c. 18,000 old prints. Some of them are the Cracovian prints. The paper will present the collection general characteristics and some selected 17th century prints gathered in the Vincentians' Library.

KW.: the Vincentians, library, collection, Cracovian prints, 17th century

32. Viktorija Vaitkevičiūtė, dr / Litewska Biblioteka Narodowa im. Martynasa Mažvydasa

T.: *Książki krakowskich drukarzy w Litewskiej Bibliotece Narodowej*

A.: W Litewskiej Bibliotece Narodowej im. Martynasa Mažvydasa przechowuje się немало książek wydanych w Krakowie w XVI–XVIII wieku. Obecnie badania nad starymi książkami koncentrują się coraz bardziej nie tyle na treści książek, co na zachowanych znakach dawnych właścicieli. Celem niniejszego referatu jest pokazanie na podstawie znaków własnościowych (napisów, pieczęci i ex librisów), w jaki sposób książki drukowane w Krakowie trafiły na Litwę i kto głównie je czytał. Referat ogranicza się do XVI-wiecznych książek krakowskich, z których

89 pozycji (127 egzemplarzy) zostało zidentyfikowanych w Bibliotece Narodowej Litwy. Zostały one wydane w drukarniach Jana Hallera, Floriana Unglera, Hieronima Wietora, Szarfenbergerów, Siebeneicherów, Łazarza Andrysowicza, Jana Januszowskiego, Macieja Wierzbęty i Andrzeja Piotrkowczyka.

SK.: drukarnie krakowskie, proveniencje, biblioteki, Litwa, XVI wiek

32. Viktorija Vaitkevičiūtė, PhD / Martynas Mažvydas National Library of Lithuania

S.: *Books by Cracovian printers in the National Library of Lithuania*

A.: Martynas Mažvydas National Library of Lithuania keeps a vast array of books published in Cracow in the 16th–18th c. Currently, the research on old books focuses not so much on their contents but on the preserved ownership marks. The aim of this paper is to present how the books printed in Cracow travelled to Lithuania and who were their main readers on the basis of ownership marks (inscriptions, stamps and ex libris). The scope of the paper is limited to the 16th century Cracovian books, 89 (127 copies) of which were identified in the National Library of Lithuania. They were published in the printing houses of Jan Haller, Florian Ungler, Hieronymus Vietor, the Szarfenberg Family, the Siebeneicher Family, Łazarz Andrysowicz, Jan Januszowski, Maciej Wierzbęta nad Andrzej Piotrkowczyk. KW.: Cracow printing houses, provenances, libraries, Lithuania, 16th century

33. Iryna Zhuravlova, mgr / Charkowski Uniwersytet Narodowy im. W. N. Karazina, Centralna Biblioteka Naukowa,

Wacław Walecki, prof. zw. dr hab. / Uniwersytet Jagielloński, Centrum Badawcze Bibliografii Polskiej Estreicherów,

Stanisław Siess-Krzyszowski, mgr / Uniwersytet Jagielloński, Centrum Badawcze Bibliografii Polskiej Estreicherów

T.: *Prezentacja katalogu „Zbiór „Polonica” w zasobach Centralnej Biblioteki Naukowej Uniwersytetu Karazina*

A.: Katalog przygotowany został we współpracy Centralnej Biblioteki Naukowej Charkowskiego Uniwersytetu Narodowego im. W. N. Karazina oraz Centrum Bibliografii Polskiej Estreicherów w Uniwersytecie Jagiellońskim.

Opisano 375 ksiąg, które obejmują łącznie 400 woluminów. Egzemplarze kwalifikowaliśmy merytoryczne wedle tak zwanej definicji Estreicherowskiego polonikum. Najogólniej sprowadza się ono do uwzględniania dzieł polskich autorów lub dzieł Polski dotyczących, lub licznych druków powstałych w różnych językach na historycznych terenach Rzeczypospolitej oraz poza nią, z uwzględnieniem wymienionych wyżej kryteriów, bez względu na język tekstu.

Publikacje te gromadzono w bibliotece uniwersyteckiej w Charkowie od czasu otwarcia uczelni. Język i kultura polska stały się przedmiotem nauczania i studiów w Uniwersytecie Charkowskim wcześniej niż inne studia słowiańskie. W 1818 r. z inicjatywy kustosa charkowskiego okręgu oświatowego Seweryna Potockiego na Wydziale Historyczno-Filologicznym otwarto katedrę języka polskiego.

Podstawowy zrąb opisów bibliograficznych sporządzili pracownicy Biblioteki Naukowej Uniwersytetu Charkowskiego, zaś konsultacje i szkolenia organizowało Centrum Badawcze Bibliografii Polskiej Estreicherów w Uniwersytecie Jagiellońskim. W trakcie opracowywania katalogu przeprowadzono ważne prace badawcze: bibliograficzne i bibliologiczne. Prace źródłowe pozwoliły na dokonanie szeregu ustaleń ważnych dla badań nad polskim i ukraińskim dziedzictwem kulturowym i ich wzajemnymi relacjami.

Katalog przedstawią Iryna Zhuravlyova, dyrektor Centralnej Biblioteki Naukowej Uniwersytetu im. W. N. Karazina, prof. dr hab. Wacław Walecki z Centrum Badawczego Bibliografii Polskiej Estreicherów Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz pracownik naukowy tegoż Centrum mgr Stanisław Siess-Krzyszowski.

SK.: katalog biblioteczny, Polonica, polskie starodruki w zasobach Centralnej Biblioteki Naukowej Uniwersytetu Karazina

33. Iryna Zhuravlova, MA / W. N. Karazin Kharkiv National University, Central Scientific Library,

Wacław Walecki, Prof Tit. / Jagiellonian University, Estreicher Research Center of the Polish Bibliography,

Stanisław Siess-Krzyszowski, MA / Jagiellonian University, Estreicher Research Center of the Polish Bibliography

S.: *Presenting the Polonica collection catalogue of the Central Scientific Library of the W. N. Karazin Kharkiv National University*

A.: The catalogue has been prepared in cooperation with the Central Scientific Library of the W. N. Karazin Kharkiv National University and the Research Center for the Estreichers' Polish Bibliography at the Jagiellonian University.

A total number of 374 books, containing 400 volumes, have been characterised. The copies have been classified according to topics, in line with the so-called Estreicher's definition of a polonicum. This is, generally speaking, most useful for works by Polish authors or about Poland or numerous prints in various languages produced in the historical premises of Rzeczpospolita and beyond, considering the above mentioned criteria regardless of the language of the text.

These publications have been gathered in the Kharkiv University Library since the University was established. Polish language and culture had become the subject

for studies in the Kharkov University before any other Slavic studies. In 1818, on the initiative of Seweryn Potocki, a curator of the Kharkov educational district, the Chair of Polish Language was opened at the Faculty of History and Languages.

The basic part of bibliographic descriptions was prepared by the employees of the Kharkov University Scientific Library and the consultation and training was organised by the Research Center for the Estreichers' Polish Bibliography at the Jagiellonian University. While preparing the catalogue, some key research works: bibliographical and bibliological, have been conducted. Thanks to a source research, some findings important for the research on Polish and Ukrainian cultural heritage and their mutual relations were made.

The catalogue will be presented by Iryna Zhuravlyova, the president of the Central Scientific Library of the W. N. Karazin Kharkiv National University, professor dr hab. Waław Walecki from the Research Center for the Estreichers' Polish Bibliography at the Jagiellonian University, and Stanisław Siess-Krzyszowski, MA, who is a research worker in this center.

KW.: library catalogue, Polonica, Polish old prints in the Central Scientific Library of the Karazin University

34. Olga Ziółkowska, dr / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

T.: „*Żywot św. Anny*” *Jana z Koszyczek – od wydania do wydania*

A.: „*Żywot świętej Anny*” to polskojęzyczny przekład łacińskiego apokryfu „*Legenda sanctissimae matronae Annae, genitricis Virginis Mariae matris et Jesu Christi aviae*”, wielokrotnie drukowanego na przełomie XV i XVI w. Ukazał się w oficynie Hieronima Wietora ok. 1532 r. Egzemplarz znajdujący się w zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej jest unikatem drugiego wydania. Jedyne znany nam egzemplarz pierwszej edycji z 1520 r. spłonął w pożarze Biblioteki Narodowej podczas II wojny światowej. Do tej pory (w krótkim odstępie czasu) ukazały się dwa wydania transkrypcji tego wyjątkowego druku – udostępnione w ramach projektu apocrypha.pl oraz w nowej edycji autorstwa Wiesława Wydry, Marka Osiewicza i Ewy Cybulskiej-Bohuszewicz. Celem referatu będzie przyjrzenie się różnicom pojawiającym się w obu wydaniach – zarówno tym interpretacyjnym, jak i tym, które wynikają z odmiennego sposobu prezentacji tekstu (wydanie elektroniczne – wydanie tradycyjne).

SK.: Wietor, edycja, starodruk, apokryf, *Żywot świętej Anny*

34. Olga Ziółkowska, PhD / Adam Mickiewicz University in Poznań

S.: “*The Life of St. Anne*” *By Joannes de Koszycze – from edition to edition*

A.: “*The Life of St. Anne*” is a Polish translation of a Latin apocrypha titled “*Legenda sanctissimae matronae Annae, genitricis Virginis Mariae matris et Jesu Christi aviae*”, which was printed numerous times at the end of 15th and the beginning of 16th c. It was published in Hieronymus Vietor’s printing house c. 1532. A copy held in the Jagiellonian Library is a second edition unique copy. The only known first edition copy of 1520 was destroyed by fire set in the National Library during the Second World War. Since then (shortly one after another), two transcript editions of this unique print were published – available via the apocrypha.pl project and as a new edition prepared by Wiesław Wydra, Marek Osiewicz and Ewa Cybulska-Bohuszewicz. The aim of the presentation is to look at the differences between these two editions – both in interpretation and those stemming from dissimilar methods of text presentation (electronic edition – classical edition).
KW.: Vietor, edition, old print, the Apocrypha, st. Anne’s hagiography

SPIS TREŚCI | TABLE OF CONTENTS

Agnieszka Fluda-Krokos, <i>Cracoviae: Ex Officina Typographica</i>	1
PROGRAM	3
ABSTRAKTY ABSTRACTS	11
1. Arkadiusz Adamczuk	11
2. Krasimira Alexandrova, Vania Avramova, Yanica Radeva	12
3. Dagnija Baltina	12
4. Walentyna Boczkowska	13
5. s. Barbara Bonar CHR	14
6. Anna Bujko	15
7. Marcela Domenová, Lucia Němcová	16
8. Agnieszka Franczyk-Cegła	17
9. Lucie Heilandová	17
10. Justyna Kiliańczyk-Zięba	18
11. Marcin A. Klemenski	19
12. Małgorzata Krawczyk	20
13. Aleksandra Krupa-Bykowska	21
14. Joanna Kulczyńska-Kruk	22
15. Małgorzata Łazicka	23
16. Jakub Maciej Łubocki	24
17. Justyna Łukaszewska-Haberkowa	25
18. Łukasz Łukawski	26
19. Julia Łyskawa	27
20. Łukasz Nowak	28
21. Ewa Repucho	29
22. Leszek J. Sibila	30

23.	Marzena Smyła	32
24.	Klaudia Socha	33
25.	Inga Strungytė-Liugienė	34
26.	Monika Sulejewicz-Nowicka	35
27.	Wiktor Sybilski	36
28.	Alicja Szulc	37
29.	Piotr Tańkowski	38
30.	Małgorzata Trojnacka	39
31.	ks. Waław Umiński CM	41
32.	Viktorija Vaitkevičiūtė	41
33.	Iryna Zhuravlova, Waław Walecki, Stanisław Siess-Krzyszowski	42
34.	Olga Ziółkowska	44

PATRONAT HONOROWY

Prezydent Miasta Krakowa
Jacek Majchrowski

PARTNERZY

PATRONATY

BRĄZOWY SPONSOR

PATRONI MEDIALNI

Konferencja współfinansowana
ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki,
w ramach Programu "Doskonała Nauka"
(KONF/SN/0451/2023/01)

Krakowskie Konferencje Naukowe

STRONY KONFERENCJI

biblioteka.pau.krakow.pl/cracoviae-ex-officina-typographica

facebook.com/events/1053780645586459

Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie

ul. Sławkowska 17, 31-016 Kraków; tel.: (+48) 12 431 00 21, (+48) 12 422 29 15

e-mail: biblioteka@pau.krakow.pl; www.biblioteka.pau.krakow.pl

